

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

Kaina 50 c.

KETVIRTADIENIS - THURSDAY, SPALIO - OCTOBER 6, 2005

Vol. XCVI Nr. 194

Rekordinė gėlė — moksleivių dovana mokytojams

Mokytojus moksleiviai pasveikino iš balionų sukūrę rekordišką dydžio gėlę.

Gedimino Bartuškos (ELTA) nuotr.

Vilnius, spalio 5 d. (ELTA) — Mokytojų dieną sostinės moksleiviai iš balionų sukūrė rekordiškai didelę gėlės žiedą, kurį skiria visos šalies pedagogams.

Trečiadienį Vilniaus mokytojų namų vidiniame kiemelyje Lietuvos mokinių parlamento ir Lietuvos moksleivių sąjungos surengtoje akcijoje „Didžiausia gėlė mano Mokytojų“ dalyvavo per 300 mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių.

Spalio 5-ąją profesinę šventę Lietuvoje minėjo apie 80,000 mokytojų bei dėstytojų. Iš jų apie 45,500 dirba bendrojo lavinimo mokyklose.

Tuo tarpu nevyriausybinių organizacijų „Gelbėkit vaikus“ Mokytojų dienos proga apklausė ne mokytojus, o moksleivius. Kaip parodė apklausos rezultatai, dauguma Lietuvos moksleivių jaučiasi ignoruojami politikų ir mano, kad politikai neatšizvelgia į vaikų ir jaunimo nuo-

monę.

Tai rodo nevyriausybinių organizacijų „Gelbėkit vaikus“ iniciatyva atliktos apklausos rezultatai.

Tačiau, kaip parodė apklausa, 52 proc. apklaustųjų moksleivių nežino, kad šalyje įstatymus leidžia Seimas.

29 proc. moksleivių manė, jog įstatymus leidžia Vyriausybė, 8 ir 6 proc. apklaustųjų įvardijo, jog įstatymus Lietuvoje leidžia Prezidentūra ir Konstitucinis Teismas, o 9 proc. vaikų iš vis neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Seimą, kaip įstatymų leidžiamąją instituciją, dažniau nurodė vyresniųjų moksleivių grupė.

Šiame numeryje:

Visuomeninė veikla yra prasminga.

Spėliojimų daugiau negu skeveldrų. Reikia

reabilituoti patriotizmo

vertybę. Tas nelemtas

viršininkas. Apmastymai iš Ellicott miestelio.

Kada planeta tampa nebe planeta. Lietuvių klubo 50 metų sukaktis.

Renginių kalendorius.

Anglų kalbos pamoka.

ALT sąjungos seimas.

Lietuvių operos pokylis.

Rusija informuota apie tyrimo išvadas

Vilnius, spalio 5 d. (BNS) — Rusijos naikintuvo „Su-27“ avarijos aplinkybes tyrusi Lietuvos tarpžinybinė komisija oficialiai informavo Rusiją apie tyrimo rezultatus. Tuo tarpu lektuvą pilotavusiam majorui Valerij Trojanov artimiausiomis dienomis gali tekti dar kartą atsakyti į prokurorų klausimus.

Kaip pranešė krašto apsaugos ministro atstovė spaudai Rūta Apeikytė, tarpžinybinės komisijos pirmininkas brigados generolas Vitalijus Vaikšnoras susitiko su Rusijos iga-

lietuojų atstovu, generolu majoru Sergej Bainetov, kuriam perdavė tyrimo išvadų kopiją.

Tarpžinybinė komisija antradienį paskelbė, kad naikintuvo „Su-27“ įskridimą į Lietuvos oro erdvę ir katastrofą lėmė „techninių, organizacinių ir žmogiškų veiksmų visuma“.

Maskvoje Rusijos gynybos ministras Sergej Ivanov žiniasklaidai pareiškė tikįs, kad naikintuvo pilotas majoras Valerij Trojanov artimiausiu metu grįš į Rusiją. Lietuvoje tiriamoje byloje V. Trojanov pateikti

įtarimai dėl tarptautinių skrydžių taisyklių pažeidimo, viename Vilniaus viešbučių gyvenančiam pilotui paskirtas namų areštas.

Tuo tarpu minėtąjį ikiteisminį tyrimą kontroliuojantis Generalinės prokuratūros prokuroras Mindaugas Dūda sakė jau beveik susipažinęs su visomis tarpžinybinės tyrimo komisijos išvadomis apie avariją.

Prieš priimdamas procesinį sprendimą, prokuroras planuoja dar kartą susitikti su Rusijos pilotu ir pateikti jam papildomų klausimų.

Adamkai ir Brazauskai — mūsų laikų Romeo ir Džuljeta

Vilnius, spalio 5 d. (BNS) — William Shakespeare apdainuotus Veronos išimylėlius Romeo ir Džuljetą lietuviams labiausiai primena dabartinių šalies vadovų šeimos bei valdovų Žygimanto Augusto ir Barboros Radvilaitės istorija.

Tai rodo bendrovės „Spinter apklausa“ visuomenės apklausa, kuri atlikta bendrovės „Švyturys-Utenos alus“ užsakymu.

Paklausti, kokius žinomus žmones galėtų įvardyti kaip lietuviškuosius Romeo ir Džuljetą, 14,3 proc. apklaustųjų nurodė prezidentą Valdą Adamkų ir jo žmoną Almą Nutaitę-Adamkienę, 9,8 proc. apklaustųjų — premjerą Algirdą Brazauską ir jo žmoną Kristiną Brazauskienę. Adamkus romantiškiausia pora dažniau įvardijo moterys, Brazauskus — vyrai.

Ilgų išsiskyrimų ir išbandymų patyręs V. Adamkus ir A. Nutaitės romantinis ryšys užsimezgė

Prezidentas V. Adamkus su žmona Alma.

Eltos nuotr.

pokario Vokietijoje, emigracijoje, vėliau sustiprėjo ir išaugo į santuoką JAV, kur pora pragyveno kelis dešimtmečius. A. Brazauskos ir jo dabartinės žmonos jausmai išliepsnojo, jiems abiem dar gyvenant šeimose su ankstesniais sutuoktiniais.

Iš Lietuvos didikų Radvilų šeimos kilusi Barbora Radvilaitė ir Lenkijos ir Lietuvos karalius Žygimantas Augustas neabejotinai pirmąją tarp istorinių asmenybių, kuriuos lietuviai laiko „savo Romeo ir Džuljeta“.

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 10-05-05

October 6, 2005
*****MIXED ADC 607
373 21 GRATS 020106
THE LIBRARY OF CONGRESS
EUROPEAN READING ROOM
SERIALS DIVISION
WASHINGTON DC 20540-4830

PERIODICALS

LIETUVIŲ TELKINIAI

DETROIT, MI

TIKIU, KAD VISUOMENINĖ VEIKLA YRA PRASMINGA*

Labai džiugu šį vakarą matyti tiek daug linksmų veidų Michigan apygardos, Detroit apylinkės lietuviškoje padangėje. Suprantu, kad dauguma esate išvargę po kelionės ir šios dienos posėdžių, tad stengsiuos ilgai nekalbėti. Bet pagal šio vakaro darbotvarkę, man suteikta garbė pristatyti Detroit Lietuvių bendruomenės apylinkę.

Detroit, MI, LB apylinkės pirm. Raminta Vilkieienė.

Esu Raminta Vilkieienė, trečiosios bangos atstovė ir Detroito Lietuvių bendruomenės apylinkės valdyboje dirbu jau trečius metus.

Ką radau atėjusi. Nedaug dalykų buvo nauja ir visai nežinoma, nes, tik atvykusi į JAV prieš septynerius metus, aktyviai įsijungiau į lietuvišką veiklą, bendravau su žmonėmis, dirbusiais LB tuo metu. Deja, LB veikla buvo apmirusi, reikalinga naujos energijos. To priežastys gal yra kelios: Lietuvai atgavus nepriklausomybę daugelis išeivijos organizacijų lyg apmirė, nes pagrindinis veiklos tikslas ir stūmoklis — laisva tėvynė Lietuva — tapo įgyvendintas. Lyg ir nebėra ką daugiau veikti. Bet, kaip matome darbų dar laukia ilga eilė.

Antroji priežastis, manyčiau, ta, jog vietinis jaunimas užbaigęs mokslus išvyko į kitas valstijas, o tie, kas dirbo bendruomeninį darbą, yra garbaus amžiaus ir pavargę. Taip pat Detroit apylinkė nėra viena iš tų apylinkių, į kurią plūstų trečiosios bangos išeiviai, nors jų skaičius per pastaruosius metus gana stipriai išaugo.

Svarbiausia tai, kad radau draugiškus, atvirus žmones. Sulaukiau daug pagalbos ir paramos, žinoma ir kritikos. Ją priimame teigiamai, tik taip pat norime ir supratimo, nes šiuo metu bendruomeninį darbą dirba 60-mečiai, kurie, kaip minėjau anksčiau, yra pavargę ir 30-mečiai, kurie turi jaunas šeimas ir augina mažus vaikus.

Ką padarėme? Atsigavo kultūrinis gyvenimas. Surengta ištis daug koncertų ir kitų kultūrinių renginių, gal truputį persisotinta, ne visada gera pasiūla. Supratome, kad nesame pajėgūs priimti visus susiruošusius ir norinčius pas mus atvykti.

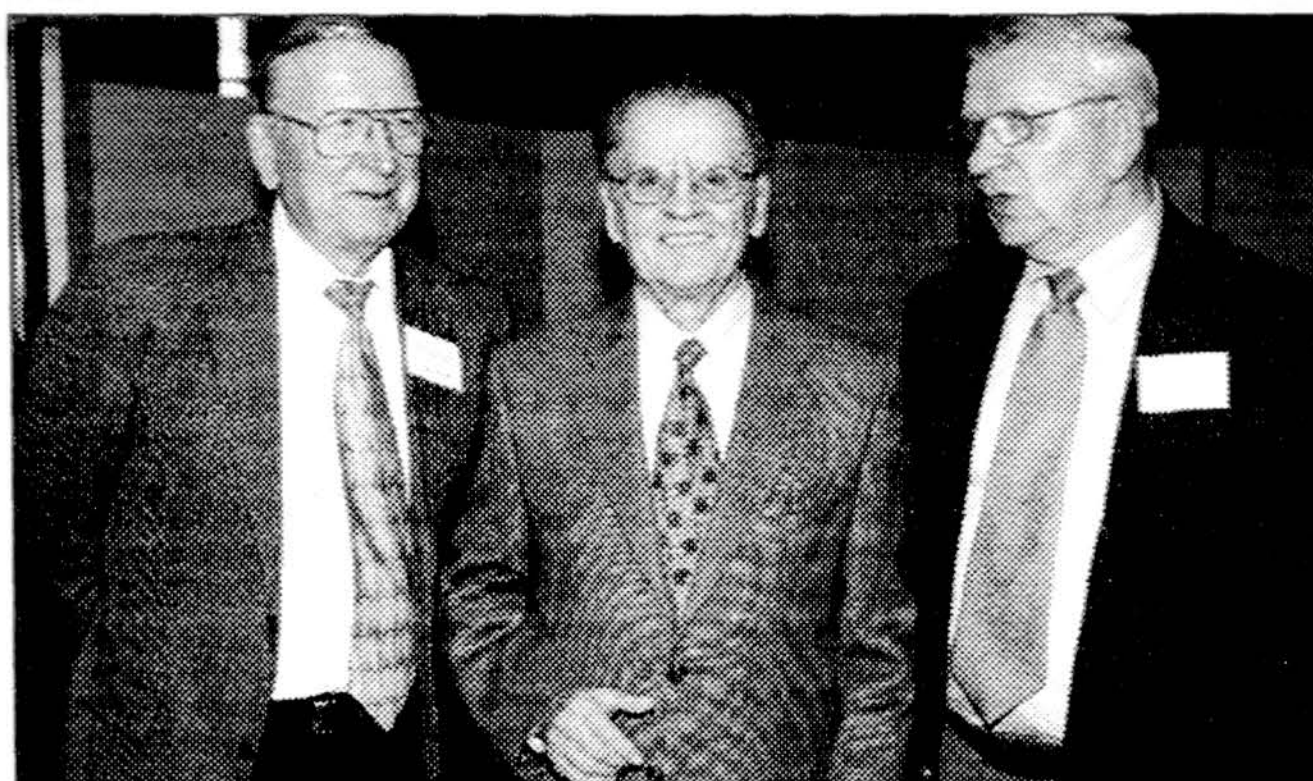
Atgaivinome Detroit „Žiburio“ lituanistinės mokyklos rėmimą. Su Detroit Dievo Apvaizdos parapija ir lituanistine „Žiburio“ mokykla bendradarbiaujant iš Lietuvių fondo gavome paramą mokyklos šildymo sistemos remontui. Taip pat antri metai iš eilės lietuviškomis atminimo knygomis apdovanojame Detroit „Žiburio“ lituanistinę mokyklą baigiančius moksleivius.

Praėjusiais metais prie LB įkūrėme pakomitę, kuris rūpinasi lietuviško kambario išsaugojimu Wayne State universitete. Pakomitečiui vadovauja Kauneliai.

Taip pat praėjusiais metais vykusiam Michigan apygardos LB suvažiavime buvo priimta rezoliucija palaikanti Detroit LB valdybos mintį įkurti informacinį centrą prie Detroit Dievo Apvaizdos parapijos.

Stengiamės kaip galima glaudžiau dirbti su Krašto valdyba ir JAV LB Kultūros taryba bei kitomis lietuviškomis organizacijomis. Ir galiausiai pasidžiaugti tuo, jog mūsų lietuviškoje padangėje ir antrosios, ir trečiosios bangos atstovai dirba ranka rankon.

Taip pat noriu labai pasidžiaugti ir pasididžiuoti Detroit Šv. Antano parapija, kurioje nepamiršamos paminėti visos svarbiausios Lietuvai datos, nors nedažnai prisidedu prie šių minėjimų savo darbu, kiek galėdama stengiuosi juos dalyvauti kaip svečias. Ir visada žaviuosi taip tyrai išsaugotu lietuviškumu bei energija. Džiugina ir tai, jog, būdami garbingo amžiaus, šios parapijos parapijiečiai

Tarybos sesijoje Detroit susitiko buvusieji ateitininkų trio dainininkai, kurie prieš maždaug 50 metų savo sutartinėmis linksmino ne tik ateitininkus, bet ir visus detroitiečius. Iš kairės: Antanas Polikaitis (Los Angeles), Pranas Zaranka (Detroit), Juozas Polikaitis (Chicago).

aktyviai dalyvauja LB rengiamuose suėjimuose.

Vertiname ir džiaugiamės Detroit Dievo Apvaizdos parapijos klebono kun. Ričardo Repšio palaikymu, visada randamu geru žodžiu ir ta energija, spinduliuojanti iš šio žmogaus, suteikia jėgų tolimesniems darbams.

Džiaugiamės ir padidejusių aukų rinkimu. Taip jaučiame savo darbo įvertinimą. Turime tik atsiprašyti Krašto valdybos už nepervestas aukas. Turėjome keletą nuostolingų renginių, o ir apskritai renginiai mūsų apylinkėje atneša nedaug pelno arba neatneša visai. Laikai yra pasikeitę ir už tuos darbus, kurie anksčiau būdavo padaromi savanoriškai, dabar tenka mokėti.

Kas liūdina? Liūdina tai, jog visgi dauguma trečiosios bangos atstovų mažai išitraukia į lietuvišką veiklą, yra apolitiški. Priežastis gal ta, kad ryšiai su Lietuva yra skirtingi nei pokario metais, ir daugumos atvažiavimo tikslas yra geresnė materialinė padėtis.

Liūdina Čikagos konsulato darbo kokybė. Sulaukiame daug nusišundimų dėl arogantiško elgesio, reikalų vilkinimo. Leidžia suprasti, kad teikia malonę, nors iš tiesų atlieka savo darbinę pareigą. Ir jeigu nebūtų išeivijos, ar turėtų kam atsotvauti? Klausimas vertas apmąstymo.

Baigdama noriu visiems čia susirinkusiems padėkoti už nuoširdų, ilgametį darbą išeivijos ir Lietuvos labui. Kiekvienas suprantame, kad dirbame visuomeniniais pagrindais, neretai vogdami laiką iš pačių savęs ir savo šeimų, bet tikiu, kad ši veikla prasminga. Kad laiko tėkmėje trečioji banga subręs, susipras ir įsijungs į bendrą darbą, nes net ir siejant savo ir savo vaikų ateitį su Lietuva, metai praleisti JAV, metai

praleisti dirbant lietuviškose išeivijos organizacijose palieka savo pėdsaką, suteikia patirtį, žinių, įgūdžių, kuriuos bus galima pritaikyti ir dirbuojantis Lietuvoje.

Noriu palinkėti nebijoti į savo gretas priimti naujų veidų ir jėgų, nes tie, kas ieško veiklos, ieško jos nuoširdžiai, norėdami išreikšti save ir savotiškai įleisdami šviežios srovės naujų minčių.

Raminta S. Vilkieienė
JAV LB Detroit apylinkės valdybos pirmininkė

* Žodis, tartas JAV LB tarybos trečiojoje sesijoje Southfield, MI, 2005 m. rugsėjo 23 d.

DRAUGAS
(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589. Tel.: 773-585-9500.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$120.00.

Foreign countries \$135.

Postmaster: Send address changes to

Draugas - 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesijunčiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

Draugo prenumerata yra mokama iš anksto.

JAV

Metams \$120.00 • 1/2 metų \$65.00

• 3 mėn. \$45.00

Kanadoje ir kitur (USD)

Metams \$135.00 • 1/2 metų \$70.00

• 3 mėn. \$60.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA:

JAV

Metams \$70.00 • 1/2 metų \$35.00

• 3 mėn. \$35.00

Kanadoje ir kitur (USD)

Metams \$80.00 • 1/2 metų \$40.00

• 3 mėn. \$40.00

Užsakant į Lietuvą:

Oro paštu

Metams \$600.00 • 1/2 metų \$300.00

Reguliariu paštu

Metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Tik šeštadienio laida oro paštu

Metams \$190.00 • 1/2 metų \$100.00

Tik šeštadienio laida reguliariu paštu

Metams \$68.00

Vyriausia redaktorė — Danutė Bindokienė

redakcija@draugas.org

Administratorius — Vytas Paškus

administracija@draugas.org

Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis

• Administracija dirba kasdien,

nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija dirba kasdien,

nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija už skelbimų turinį neatsako.

Skelbimų kainos atsiunčiamos,

gavus prašymą, ką nors skelbti.

• Redakcija straipsnius taisy savo nuožiūra.

Nenaudotų straipsnių nesaugo.

Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El-paštas:

rastine@draugas.org

skelbimai@draugas.org

Dievo Apvaizdos parapijos virtuvės šeimininkė ir padėjėjos su prof. Vytautu Landsbergiu ir klebonu kun. Ričardu Repšiu JAV LB Tarybos sesijos metu.

JAV LB XVII TARYBOS TREČIOJI SESIJA — III

V. LANDSBERGIS: REIKIA REABILITUOTI PAČIĄ PATRIOTIZMO VERTYBĘ

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Ketvirtasis posėdis (šeštadienį)

Dar prieš posėdžio pradžią radau progą prisėsti prie pusryčiaujančio Kęstučio Keblio ir pasiteirauti apie jo besitęsiantį tarysąsi „dėl tvarkos“ su sesijos pirmininke. Ne patiko jam būti traktuojamam darželinuku.

Darbotvarkėje buvo pažymėtas 2006 m. sąmatos priėmimas. Nors laiku — 8 val. ryto — į posėdį pristaciau, to sąmatos priėmimo nepastebėjau. Taip pat vos nepražiopsėjau Garbės teismo pranešimo. Pirmininko Sauliaus Anužio nebuvo, tad jo dviejų žodžių pranešimą davė R. Narušienė: „Bylų nebuvo!“

Vyko LR Seimo ir JAV LB komisijos pranešimas, kurį pristatė komisijos pirmininkas (vienas iš dviejų) Vytautas Landsbergis. Jis priminė, kad komisija buvo įsteigta 1993 metais, bet LR Seimo patvirtinta tik 1995 m. Ji sudaryta JAV Senato apklausos modeliu. „Yra apklausinėjamai, o ne derybos. Po apklausų siūlomos rezolucijos“. Po mėnesio Vilniuje bus naujas komisijos posėdis. Posėdžiai bus transliuojami elektroniniu būdu pasaulio lietuviams. Posėdyje numatoma svarstyti Lietuvos archyvų prieinamumas teisiniu pagrindu; okupacinės žalos patvirtinimas iš Rusijos; Lietuvos pilietybės atstatymo problemų peržiūra ir kiti reikalai.

Daug dėmesio susilaukė apvalaus stalo diskusijos tos pačios LR Seimo — JAV LB komisijos reikalui. Norėta aptarti komisijos sudėtį, veiklą, paskirtį ir veiklos apimtį. Diskusijas pravedė Liūda Rugienienė, buvusi tos komisijos viena iš pirmininkių. Diskusijose dalyvavo Europos Sąjungos parlamentaras Vytautas Landsbergis, LR Seimo narys ir LR Seimo — JAV LB komisijos narys Arminas Lydeka, jau anksčiau minėtas Vytautas Landsbergis ir buvęs JAV LB Krašto valdybos pirmininkas Algimantas Gečys. Klausėjai domėjosi, kaip yra renkamas komisijos pirmininkas. Atsakyme paminėta, kad komisijos kopirmininkas yra LR Seimo atstovas dr. Kazys Bobelis. Paminėjus jo pavardę, salėje pasigirdo švelnus baubimas. Matyt šioje susirinkusiųjų grupėje jis nėra populiarus.

Algimantas Gečys pastebėjo, kad dr. K. Bobelis ateina komisijai

vadovauti ir už savo vadovaujamą komisiją kovoja. „Jis išseivija gerai pažįsta. Jis žino jos problemas, surištas su lietuviybės išlaikymu. Gal reikia bijoti, kad komisija būtų panaudota nenorimiems pokyčiams“. Vytautas Landsbergis pridėjo, kad iki šiol jo bendravimas su dr. K. Bobeliu yra korektiškas. Kažkas dar pastebėjo, kad dr. K. Bobelis buvo prieš komisijos įsteigimą, sakydamas, kad be jo dalyvavimo nieko nebus.

Svečias iš Lietuvos Arminas Lydeka.
G. Kriauciūnienės nuotr.

„Kokie turėtų būti pirmumai?“ — toliau klausė L. Rugienienė. A. Gečys: „Komisijoje per visą jos gyvavimo laiką buvo priimta 150 rezolucijų. Be reikalo komisija išėjo į šalutines temas. Būtų gerai, kad ir taryba pagalvotų apie svarstytinas temas. Tegul komisija išlieka patriotiška, kad ji nevengtų bet kokių temų“. A. Lydeka sutiko, kad komisijos darbotvarkės būdavo perkrautos ir tuo nukentėdavo kokybė. „Komisija yra aukšto rango sudėties. Pavyzdžiui, viena tema — integracija į NATO, kita tema — pilietybės įstatymo pataisos — buvo gražiai išvystytos ir pasiektos. Prašymas — siūlykite svarstytinas temas. Siūlomos temos turėtų būti surištos su patriotizmu, tautišku. Reikia skatinti meilę Lietuvai, ko Lietuvoje dabar nėra“.

V. Landsbergis: „Reikia reabilituoti pačią patriotizmo vertybę. Jeigu nebūtų buvę patriotų, nebūtų laisvos Lietuvos. Reikia tėvynės meilės ir pasiaukojimo. Kalbėti apie tėvynės meilę vengiama mokyklose. Reikia iškritikuoti melą apie patriotiškumo vertybės atgyvenimą. Tautos likimas turi rūpėti komisijai... Yra fizinės ir psichinės sveikatos dalykai. Depresija, alkoholizmas, savižudybės... Reikia eiti į

Garbės svečias iš Lietuvos prof. Vytautas Landsbergis kalba JAV LB XVII Tarybos trečiojoje sesijoje.
Jono Urbono nuotr.

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Spėliojimų daugiau kaip skeveldrų

Sėdame į lėktuvą, kone kaip į autobusą ar savo mašiną. Jaučiamės saugūs, keliauti patogiu, nepaisant dabar įvestų priešteroristinių patikrinimų oro uostuose. Tačiau pripažįstame (nors ir nenoromis), kad kiekvienas skrydis turi ir savo riziką, nors palyginti lėktuvų avarijos pasitaiko retai.

Bet yra ir kitokių skrydžių: krovinių, karinių, žvalgybinių. Valstybėms svarbu žinoti jų artimesnių ar tolimesnių kaimynų, ypač jei jie nelabai draugiški, karinę veiklą, ginkluotę, įrengimus. Kadangi kitaip tos informacijos gauti neįmanoma, pasinaudojama žvalgyba — ir iš oro, vandens, sausumos...

Kodėl Rusija turėtų elgtis kitaip? Maskva niekuomet nepasitikejo savo kaimynais, net tais, kuriuos vadino draugais (Stalinas su Hitleriu juk ne vieną draugiškumo sutartį buvo pasirašęs). Šiuo metu artimiausi kaimynai tapo NATO ir Europos Sąjungos nariais. Vadinasi, mažosios Baltijos ar kitos valstybės jau nėra tokios silpnos, lengvai įbauginamos ir šantažuojamos. Jos jaučia užnugarį, suteikiantį tam tikrą saugumo jausmą ir drąsos ginti savo reikalus net pasisakant prieš Maskvos užmačias.

Ar Lietuva šiuo metu saugesnė, kaip prieš įsijungimą į NATO? Gal taip, gal ir ne, bet Rusija gerai žino, kad Vakarai į Lietuvą kreipia ypatingą dėmesį (daugeliu atvejų ir JAV prezidentas tai pabrėžė). Tai jau nėra nedidelė, eilinė valstybė prie Baltijos jūros, bet svarbų palyginti strateginį vaidmenį toje srityje vaidinanti šalis, ką liudija ir JAV susidomėjimas Rusijos žvalgybinio lėktuvo nukritimu Lietuvos teritorijoje. Be abejo, tas susidomėjimas Vašingtone daug didesnis nei trumpi pranešimai žiniasklaidoje parodo.

Spalio 1 d. laidoje „The Economist“ žurnalas šia tema išspausdino straipsnėlį, kuriame išvelgia daug daugiau negu kaimyninės valstybės netyčia pažeistą oro erdvę ir įvykusią vieno žvalgybinio lėktuvo avariją. Straipsnelyje primenama, kad šaltojo karo metais sovietų lėktuvai nuolat įslinkdavo į NATO valstybių oro erdvę, bandydami įsitikinti, kaip greitai „kapitalistinio priešo naikintuvai gali pažeidėjus išvyti. Dabar tai vėl vyksta. Rugpjūčio 15 d. rusų karinio lėktuvo elektroniniai instrumentai sutriko ir jis nukrito Lietuvoje“.

Iškeliami klausimai ne tiek apie įvykusią avariją, kiek apie rusų karinio lėktuvo įskridimą į svetimą — šiuo atveju jau NATO valstybės — teritoriją. Primenama, kad dar prieš Baltijos valstybėms tampant NATO narėmis, jos įsigijo modernų radaro tinklą, pavadintą „Baltnet“. Su tos sistemos pagalba buvo įmanoma žvalgyti net gan tolimus Rusijos plotus. Nėra abejonės, kad rusams svarbu sužinoti, kaip ši sistema veikia ir kaip ji susieta su dar modernesne radaro įranga Suomijoje. Tai dėl to tokie dažni Rusijos žvalgybinių lėktuvų skrydžiai kaimynų pasieniais, kartas nuo karto „netyčia“ užklystant ir į jų teritoriją. Tiek Suomija, tiek ir Estija yra dėl oro erdvės pažeidimų pateikusi Maskvai protesto notas. Įdomu, kad Suomijos Maskvai atsiprašė su „visiems pasitaiko paklysti“ priežastimi, o Estija jokios reakcijos iš Rusijos nesulaukė. Nors Rusijos karinės aviacijos viršininkas Vladimir Michailov pašiepiančiai Baltijos valstybių oro apsaugą vadina „niekam tikusia“, bet matyt ji vis tiek rūpi.

Žvalgybinio lėktuvo „Su-27“ avarija, be abejo, Maskvai sudarė nepatogumų. Juo labiau, kad Lietuva atsisakė paklusti „įsakymams“ nedelsiant pilotą ir sudužusio lėktuvo skeveldras atiduoti Rusijai. Ypač Maskvai buvo svarbu kiek galima greičiau atgauti vadinamąją „juodąją dėžę“, kuri užfiksuoja informaciją apie paskutines minutes prieš lėktuvo nukritimą. Nepaisant Rusijos kooperavimo stokos, tyrimas atliktas Lietuvoje. Po to padarytas ir sprendimas: naikintuvo „Su-27“ įskridimą į Lietuvos oro erdvę ir katastrofą rugsėjo 15 d. lėmė „techninių, organizacinių ir žmogiškų veiksnių visuma“.

Tokią išvadą pasiekė tyrėjai, dideliu, atrodo, krašto apsaugos ministro Gedimino Kirkešo pasitenkinimui. O į tą „visumą“ įeina ir prityrusio piloto V. Trojanov (jis jau anksčiau buvo „paklydęs svetimoje oro erdvėje“) nesusingaudymas, ir Rusijos skrydžių valdymo tarnybos užduoties atlikimo metu padarytos „šiuurkščios klaidos“, ir kad lėktuvą skrydžiui paruoštas skubotai, nesilaikant nustatyto darbų eiliškumo... Vadinasi, priežastys visai paprastos. (Gerai dar, kad Lietuvos neapkalta lėktuvo pašovimu.) Vargiai pilotas V. Trojanov, grįžęs į namo, gaus ordiną už „sumautą užduotį“...

Europos demokratinę erdvę“. M. K. Čiurlionis 1909 metais teigė, kad savo visuomenės dar neturime. Ar jau ją turime dabar? — klausė V. Landsbergis. Nėra visuotinio pasmerkimo kriminalizmui ir nusikaltimams. Ar galima puoselėti bendras demokratines vertybes?

Vytautas Maciūnas: „Neužtenka geros valios ir gerų norų. Supraskime komisijos ribotumą“.

Buvo klausimų iš klausytojų...

Angelė Nelsienė: „Kiek komisija turi pinigų atremti Rusijos dezinformacijos pastangas?“ V. Landsbergis: „Dabar ateina prarėgėjimas dėl smegenų pakeitimo pastangų iš kitų kraštų... Rusijos politika yra atsiimti „prarastas žemes““.

Kitas klausimas buvo A. Lydekai. „Kas daroma jaunimo sugrąžinimui į Lietuvą?“ Atsakymas: „Yra daug planuojama, bet nėra kokio nors vieno plano“. Nukelta į 5 psl.

APMASTYMAI IŠ ELLICOTT MIESTELIO

LUOZAS GAILA

Artėjant „Katrinos“ audrai, stebėjamas televizoriuje vos vos judanti mašinų srautą kelyje iš New Orleans miesto, prisiminiau savo tėvų ir jų kartos bėgimą iš Lietuvos prieš šešis dešimtmečius. Ir tada kelius buvo užtvindę vežimų kolonos bėgančių nuo į Lietuvą besiveržiančių raudonųjų okupantų. Bėgo į niekuo negeresnių rudųjų okupantų kraštą žinodami, kad jie jau nugalėti, bet tikėdami, kad Vakarai neleis visos Vokietijos raudoniesiems nusiaubti ir kad, karui pasibaigus, jie bus priversti iš ten ir iš Lietuvos pasitraukti. Taigi, bėgo tik laikinai, kad tik išvengtų bolševikų žiaurumų vykstant karui.

Supratau nuo gamtos prajovų laikinai besitraukiančių amerikiečių skausmą, nes reikėjo palikti savo patogius namus, verslą, darbus, nežinant, ką rasi grįžęs, ar vandens ir vėjo šėlsmo apgadintus namus, ar net nepataisomai sunaikintus, ar darbovietę tebeegzistuojančią, ar vaikų mokyklą veikiančią, mokslo metams prasidėjus, ar maldos namus tebestovinčius, sekmadieniui atėjus...

Karo metu mus vokiečių žandarai išvarė iš Virbalio per Rytprūsį į Žemaitiją prie Tauragės. Neilgai ten džiaugėmės ramybe, artėjančio fronto patrankų gaudesys vis artėjo ir pagaliau vieną naktį atsikūrimas pačiame fronto vidury – „niekieno žemėje“. Netoliese degė trobesiai, bet kluonas, kuriame buvo mūsų, su pradėtais krauti daiktais vežimas, tebestovėjo. Tėvas susirado arklius, karvė buvo pašauta, ir pasikinkę apleidome žemaičio sodybą, pasukę keliu į Rytprūsį. Mūsų buvo vienintelis vežimas kelyje ir stebėtina, kad vokiečių tankai pasitraukdavo į šoną, leisdami mums pravažiuoti. Jie išrikiuoti pakelyje ir ant kelio tebešaudė rusų link. Šaudančių tankų pabūklų garsas buvo pragariškas, bet, ar mūsų arkliai jau buvo apkurtę, ar prie to pripratę, kad nesibaidė, bet traukė duobetu keliu, trankydami vežimą ir mums barškindami dantis. Po pusvalandžio palikome fronto zoną ir važiuojame vieni vieni jau visiškai tuščiu keliu. Padangėje riaumojo sovietiniai lėktuvai, karts nuo karto išmesdami vadinamas „lempas“, kurios nušviesdavo visą aplinką, tartum būtų diena. Sustodavome po pakelės medžiu, „lempa“ užgesdavo ir vėl pirmyn į vakarus. Dieną pasiekėme Tilžę. Ten buvo likęs tik geležinkelio tiltas, per kurį ant bėgių sudėtomis lentomis, su savo vežimu pervaziavome ir palikome rusų bombarduojamą miestą. Vėl kelyje buvome vieni...

Per televizorių žiūrint į New Orleans miestą apleidžiančius gyventojus sunku buvo įsivaizduoti, kad tie stovintys dangoraižiai, didžiuliai pastatai paliekami tušti, kad gatvėse nebus automobilių, kad miestas gali būti paliktas tuščias be gyventojų. Juk tai tik filmuose. Negi tie oro/klimato pranešėjai tikrai išmano? Pagaliau, jei toks pavojus tikrai gresia, kaip tas prancūzas galėjo duobėje parinkti vietą miestui? Ir ar gali gamta būti tokia nuožmi, o gal Amerikos fundamentalistai teisūs ir jų pranašaujamas „Rapture“, tai yra „svieto“, pabaiga artėja? Kas bus man? Aš nesu „born again“. Pamenu vieną sekmadienio popietę, besikrapštant garaže prie mašinos, prisistatė du jauni kostiumuoti „Je-

hovah“ liudininkai, tardami turintys atsakymą į mano svarbiausius klausimus. Man atsakius, kad šiuo momentu jokių klausimų neturiu, nes mašinos diskinių stabdžių kaladėles moku pakeisti, vienas tuoj užklauso: „O kur jūs atsirasite, jei keldamas šį ratą, mirtumėte nuo širdies smūgio?“ „Neabejoju, kad laidotuvių direktoriaus namuose“, šaipydamasis atsakiau...

Važiuojame tolyn per Rytprūsį: kelias visai tuščias, tolumoje girdėti duslus patrankų gaudesys, laukuose baubia nemelžtos karvės, sodybose nematyti gyvo žmogaus. Sustojame vienoje. Tuščia. Pamatę mus, artėja pora karvių. Motina bando vieną pamelžti, karvė trypcioja, atrodo tešmenys ištinę, karščiuoja. Užkandę savais lašiniaus, judame toliau. Pakelių rodyklės veik lietuviškos: „Labiau“, „Tapiu“, „Veliau“. Sėdėdamas vežime, aš, keturiolikmetis, prisimenu mums dėstytą istoriją. Juk tai buvusios mūsų giminės žemės ir gyvenvietės: „Labguva“, „Tapliava“, „Veluva“. Juk ir kunigaikštis Vytautas per čia vyko pas kryžiuočius, prašydamas pagalbos. Bet ar jis būtų tikėjęs, kad sėdintysis Maskvoje kada nors įžengs į šį kraštą, pavadinę „nuo amžių rusiška žeme“, ir kad lietuviai bėgs per čia nuo maskviečių...

Stebiu televizoriaus ekrane masę žmonių prie vadinamo „Super Dome“ stadiono New Orleans mieste. Atrodo, jie tik po patikrinimo įleidžiami į vidų, tai prie įėjimų milžiniškos eilės ir vos judančios. Vargšai žmonės. Bet jie vargšai ne tik šiai audrai artėjant, tokiais buvo ir prieš tai. Juk normaliai gyvenantys, daugiausia baltieji, automobilių sraute apleidžia miestą, o šie pasilieka, ieškodami prieglaudos stadione. Kai kurie iš jų su kuprinėmis, kiti velka savo mantą didžiuliuose krepšiuose, o kiti absoliučiai nieko nesinešantys. Bet ar jie paneštų, nes, ypač moterys, vos paneša save. Bežiūrint į šią minią prie stadiono, atrodo iš viso pasaulio buvo suvežtos storiausios juodosios moterys. Sakoma, kad netoli trečdalis šio miesto gyventojų gyvena žemiau skurdo ribos, išlaikomi mokesčių mokėtojų pinigais. Kai nereikia dirbti, nesinori nei judėti, nei mokytis, net ir virti, ypač kai maisto parduotuvėse gausu vadinamų pusfabrikačių. O šie juk tūkina.

Ak, susigėstu, kad mintyse šaipausi iš nuo audros bebėgančių vargšų žmonių, ir grįžtu į savo prisiminimus.

Baigėsi mūsų vieniša kelionė po vokiečių apleistus Rytprūsius, kryžkelėje sustabdė vokiečių žandarai nukreipė mus į kitą kelią. Netrukus išvydome ilgiausią vežimų koloną, prie kurios turėjome prisijungti. Vežimuose sėdėjo tik vokiečių moterys su vaikais ir seni seni vyrai. Kolona, lydimą poros žandarų ant dviračių, pasiekė mažą miestelį. Mūsų vežimus išskleidė po siauras gatvėles, arkliams šerti radome parūpinto šieno, o mes nakvynei buvome suvaryti į vieną mokyklą, kur mūsų laukė klasių patalpose grindys, padengtos šiaudais. Buvome pamaitinti karšta sriuba, kurioje plaukiojo gabaliukai bulvių ir kitokių daržovių. Sugulėme vienas šalia kito, vokiečiams šnairuojant į mano tėvą, nes jis šioje patalpoje buvo vienintelis vyras. Neilgai miegojome. Sugaudė sirenos ir teko bėgti į slėptuvę

po mokyklą. Lauke nuo lėktuvų „pakabintų lempų“ buvo šviesu, o po kelių minučių sprogstančios bombos drebino mokyklos pagrindžio grindis. Klykė motinų raminausi vaikai, ir nors viskas tęsėsi tik keliolika minučių – atrodė, kad amžinybė. Sirenai atšaukus grėsmę, bėgome prie savo vežimo ir arklių. Suradome viską ir tėvas nutarė, kad paliksime koloną ir važiuosime vieni, bet besiruošiant, prisistatė žandras ir nuvarė atgal į mokyklą...

Antradienį baisūs vaizdai televizoriuje: visas New Orleans miestas plaukia. Straigtasparniai gelbsti žmones nuo namų stogų, traukia iš vandens. Dalis „Super Dome“ stadiono stogo nebuvo joks „super“ siautusiai audrai: vanduo veržiasi į vidų. Viduje pasibaisėtini vaizdai. Anot pranešėjų, masėje žmonių siautėja chuliganai, kažkas nušautas, kelios ar keliolika moterų išžagintos. Mieste banditizmas: plėšiamos parduotuvės, policininkas persautas, šaudoma į gaisrą gesinti atvykusius ugniagesius, užpulta net ligoninė, ieškant narkotikų ir norint pagrobti greitosios pagalbos mašiną. Dalis atvykusių Nacionalinės gvardijos karių gelbėti žmones iš užtvindytų namų, nukreipiami į tvarkos palaikymą, plėšikų gaudymą. Prisimenu,

kai, amerikiečiams užėmus Iraką, piktinausi ir negalėjau suprasti, kaip irakiečiai gali plėšti savo ligonines, mokyklas, valdžios pastatus, visai užmiršdamas apie buvusius rasines riaušes Amerikos didmiesčiuose. Juk juodieji plėšė, degino savo gyvenamuosius kvartalus, ten esančias net savųjų parduotuves. Ir vėl minėtis grįžtu į praeitį. Vokiečiams vežant iš Lietuvos Raudonąją armiją, net mūsų moksleiviai Kaune gynė tiltus, radijo stotį, kad besitraukiantys raudonieji jų nesusprogdintų. Neteko girdėti, kad kas būtų plėšė mokyklas, ligonines, padeginę pastatus. Deja, tai buvo tada. Atgimus Lietuvai ir atėjus kolchozų tuštėjimo metams, geriau tarant dienai, išvilko iš ten net ir lentgalius, o padargus pjaustė metalo laužui. Neturėdami geležies rūdos – tapome metalo eksporto šalimi. Apimtas kartelio, mąstau: anais laikais jaunuoliai žuvo, gindami tiltus, šiandien jaunuoliai žūsta, nutrenkami elektros, bevogdami vario laidus iš transformatorių. Bet vėl susigėstu savo minčių ir pykčio. Kaip aš galėjau pamiršti tuos, sutraiškytus raudonųjų tankų vikšrais, suvarpytus kulkomis, skeveldromis, beginančius televizijos bokštą ir atgimstančią Lietuvą!

„Draugo“ rudens šventėje spalio 2 d. svečiai labai domėjosi ir gausiai pirkė lietuviškas knygas – neseniai išleistą (tik Lietuvoje, tiek užsienyje) ir labai seną. Prie knygų stalo uoliai darbavosi dvi redakcijos darbuotojos (iš kairės): Ina Stankevičienė ir Dalia Sokienė.

Indrės Tijūnėlienės nuotr.

Čikagos lit. mokyklos direktorė Jūratė Dovilienė (kairėje) ir Maironio lit. mokyklos Lemonte vedėja Audronė Elvikienė, apsilankiusios „Draugo“ rudens šventėje spalio 2 d., pirmiausia sustojo prie knygų lentynų.

Indrės Tijūnėlienės nuotr.

Atkelta iš 3 psl.

V. Landsbergis prisiminė prezidentinius rinkimus — Pakso prieš Adamkų. „Turėjome korupciją, smurtą, jaunimo išvažiavimą, bankų žlugimą. Paksas pažadėjo tai sutvarkyti ir gavo norimus balsus... Reikia palaikyti grįžimo mintį naujajai išeivijai. Po penkerių metų galimybės mažėja... Demokratija negali egzistuoti be vidurinės klasės“. Šioje vietoje R. Narušienė padėkojo profesoriui V. Landsbergiui už jo paramą komisijos veikloje.

JAV LB jaunimo sąjungos pirm. Arūnas Karalis kalba sesijoje.

G. Kriaučiūnienės nuotr.

Dalia Giedrimienė teigė, kad visuomenės sveikata yra labai svarbi. „Mes nenorime ligotos tautos. Žinome kiek šeimos problemos yra didelės. Sveikatos reikalai rišasi su socialiniais reikalais“. Algis Kazlauskas iš Lemont, Illinois, pabrėžė, kad reikia rūpintis naujai atvykstančių reikalais. Kęstutis Miklas priminė bevizio įvažiavimo klausimą.

mą. Irena Vilimienė akcentavo žalos atlyginimo iš Rusijos reikalus. Jai atsakydamas, V. Landsbergis apgailestavo, kad Lietuvos vyriausybė to klausimo nejudina. „Piliečiai turi ieškoti savo kelių. JAV piliečiai turėtų kelti ieškinius Rusijai. Jie galėtų gauti patarimų iš žydų, kurie išreikalavo atlyginimo iš Vokietijos dėl nacių padarytų nusikaltimų“.

Buvo nubalsuota numatyta LR Seimo ir JAV LB komisijos nuostatų pakeitimą atidėti kitam laikui.

Penktasis posėdis

Liūda Rugienienė papildė pateiktą PLB valdybos pranešimą. Reikia manyti, kad pranešimas pasirodys lietuviškoje spaudoje. Iš buvusių klausimų užrašų knygutėje tepasizymėjau tik V. Maciūno komentarą. „PLB yra JAV korporacija. Ar planuojama PLB padaryti Lietuvos korporacija? Su laiku gali būti problemų, jeigu Amerikos korporacijos reikalus spręs ne Amerikoje gyvenantys ir ne JAV piliečiai“.

A. Gečys grįžo prie ankstesnio sprendimo atidėti nuostatų pakeitimą kitam kartui. Jo manymu, tai buvo neatsakingas sprendimas. „Taryba nedaro sprendimų, kuriuos reikia daryti, nesvarbu, ar jie populiariūs, ar nepopuliariūs“.

Dar daugiau įvairių pasisakymų susilaukta, svarstant JAV LB atstovavimo būdą PLB seime 2006 metų vasarą. Vieni galvojo, kad atstovus seimui reiktų parinkti kartu su JAV LB tarybos rinkimais. Tam pritarė ir Organizacinių reikalų komisija. Kitas siūlymas buvo kviesti norinčius

Laisvesnė akimirka JAV LB XVII Tarybos trečiojoje sesijoje. Iš kairės: dr. Elona Vaišnienė, dr. Romualdas Kriaučiūnas, dr. Dalia Giedrimienė.

G. Kriaučiūnienės nuotr.

būti PLB seimo atstovais registruotis iki nustatyto laiko. Kiek suprantu, tuo klausimu galutinio sprendimo nebuvo padaryta.

Šeštasis posėdis

Nutarta būsimą JAV LB tarybą palikti tokio pat dydžio — 60 rinktų atstovų. Tarybon taip pat įeina rinkti JAV LB apygardų pirmininkai.

Pradedant svarstyti JAV LB įstatų ir taisyklių pakeitimą, posėdžiui pirmininkaujanti R. Narušienė pastebėjo, kad „pereitas posėdis buvo chaosas jūsų dėka. Dabar turime išlaikyti tvarką“. Vyko ilgos diskusijos, kurias buvo sunku sekti. Buvo teigiančių, kad jeigu su dabartinėmis taisyklėmis nėra didelių sunkumų, tada jos nekeistinos. Per pertraukėlę atsirado proga

užkalbinti JAV LB Krašto valdybos pirmininkę Vaivą Vėbraitę. Ji pasisakė, kad sesijoje dalyvauja tik nuo šio ryto. Paprašyta pakomentuoti apie vykstančią sesiją, ji sakė: „Sesija vyksta draugiškoje nuotaikoje. Klausimai yra sudėtingi ir reikia išsikalbėjimo. Apgailestauju, kad kai kurie sprendimai, dėl LR Seimo — JAV LB komisijos reikalų buvo atidėti. Ši komisija yra ypatinga institucija. Gaunami rezultatai. Rezoliucijos pervedamos į vyriausybę. Tarybai nereikėjo viską nuspręsti, bet būtinai reikėjo spręsti skubius techninius klausimus. Taryba turėtų imti jauti už ragų!“ Paklaulus apie šios sesijos naudą, V. Vėbraitė atsakė, kad atvykusieji išgijo daug svarbios patirties, informacijos, užmezgė naujus ryšius. „Yra būtini žmogaus su žmogumi santykiai“.

Tokią pergalės parką pastatyti pasiūlė maršalas G. K. Žukov jau 1955 m. (1896—1974), bet užtruko daug metų, kol jo vizija tapo tikrove jau gerokai po jo mirties. Pats pagrindinis pusiau apskritimo, beveik pasagos formos granitinis pastatas dominuoja visą parką. Priėjimas prie pastato yra per penkias terasas, simbolizuojančias penkerius karo metus. Jame ir muziejus, pilnas ginklų, uniformų, garbės žymenų, fotografijų, plakatų, dokumentų, laiškų iš fronto ir t.t. Pavieklais ir nuotraukomis pavaizduota visa karo eiga, pradedant nuotrauka, Ribbentrop ir Molotov pasirašant 1939.08.23 nepuolimo paktą. Žinoma, nei žodžio nėra, kad tuo paktu abu agresoriai pasidalino sau visą Rytų Europą. Pilna įdomių nuotraukų iš karo, o taip pat Potsdam konferencijos ir Nuernbergo teismo nuotraukos.

Speciali Garbės salė talpina bareljefus ar bent fotografijas visų didžiųjų sovietų herojų, generolų, kaip I. V. Stalino, G. K. Žukovo, I. S. Konevo, R. I. Malinovskio, K. K. Rokosovskio, S. K. Timošenko ir kitų. Virš visų — didžiulės raidės: „СССР“. Pasigedau tik K. Y. Vorosilov (1881—1969) fotografijos, gal todėl, kad jis 1941 m. gynęs Leningradą, buvo atstatytas iš pareigų? Neužmiršo rusai pagerbti ir gen. D. D. Eisenhower, ir kitus sąjungininkus. Kažkaip ten pateko ir žymus rusų gen. A. V. Suvorov (1729—1800), dalyvavęs ir pasizymėjęs daugelyje, bet tik ne XVIII amžiaus, karuose. Memorialinėje liūdesio salėje išpūdingai prisimenama 27 milijonai tame kare žuvusių. Knygose užrašytas kiekvieno kare žuvusio vardas ir pavardė. Ir tai sukelia emocijas, savus prisiminimus. Einant per tą salę, matai žemai kabančius žalvarinius plonus tinklelius, prie kurių nukabę kristalai, vaizduojantys ašaras. Girdėjosi liūdnas Mozart „Requiem“.

Ypatingą išpūdį padarė didelės dvi panoramos. Viena jų vaizduoja kovas apsuptame Leningrade, kur per 900 dienų badu mirė 640,000 žmonių. Duonos kasdieninė 125 g norma jų neišgelbėjo. Dirbantieji gaudavo 250 g. Blokada buvo pralaužta tik 1944.01.27. Kita panorama — sovietų pirmoji kontrataka prie Maskvos 1941.12.06, kuri sustabdė Hitlerį iki kito pavasario.

Pavaizduotas ir paradas Raudonojoje aikštėje 1941.11.07, per Revoliucijos šventę, kai vokiečiai

TRYŠ BUVUSIOS RUSIJOS SOSTINĖS ALEKSAS VITKUS

Nr. 23

tebuvo tik keliolika mylių nuo miesto. Parade dalyvavę daliniai matyti eina tiesiog į frontą. Didelė nuotrauka, vaizduojanti pirmą vokiečių Luftwaffe oro puolimą virš Maskvos, lygiai po mėnesio nuo karo pradžios. Priešais tvirtinama, kad buvo numušti net 22 vokiečių bombonešiai.

Lauke parkas pilnas fontanų, kur kiekviena aleja turi vardą kaip karių, artileristų, tankistų, pilotų, partizanų, Maskvos gynėjų ir pan., išpūdingas ir trofėjų laukas, kur buvo matyti pagrobti priešais pabūklai, tankai ir net lėktuvai. Kadangi tai buvo kaip tik birželio 22-oji diena, paklausiau gidės: „Duosiu tau 64,000 dol. klausimą. Kas Rusijoje atsitiko lygiai prieš 64 metus?“ Ir ji visai nekaltai atsakė: „O, Rusijoje birželio 22 diena kasmet yra mokslo metų pabaiga, ir abiturientus mes vadiname „vipusniki“. Karo pradžios ji neprisiminė. Įdomu, ar Hitleris, parinkęs tą dieną karui pradėti, žinojo, kad visoje Sovietų Sąjungoje tą dieną bus švenčiama mokslo metų pabaiga?“

Bet, bent man didžiausią išpūdį padarė ne tai, kad rusai moka savo herojus pagerbti, bet faktas, kad mums, amerikiečių grupei, įeinant į muziejų, rusų armijos orkestras netikėtai užgrojo Amerikos himną. Kilo kažkoks šiltas jausmas, kai pamaciau mus visus pridedant dešinę ranką virš širdies, ir bent tyliai niūniuojant žodžius „Oh, say, can you see by the dawn's early light...“. Aš lietuvis? Taip, bet išgyvenęs jau netoli 60 metų Amerikoje, kuri mane, tėvynę praradusį, priglaudė. Aš jaučiuosi esąs ir amerikietis.

Mano žmona nebūtų Danguolė, jei ji paliktų Maskvą, neaplankius nors vienų kapinių. Prisiminė seniai lankytą Novodevičy vienuolyną ir jam priklausančias kapines. Iš miesto centro nemažas gabaliukas kelio, kad ir su metro. Išlipom Sportivnaja stotyje, palyginti netoli didžiojo Lenin vardo sporto stadionų komplekso. Iš čia dar gabaliukas kelio, o ir lynoti nori pradėti. Bet mes pa-

siryzę nepasiduoti. Šis majestotiškas moterų vienuolyno kompleksas yra pats didžiausias Rusijoje. Jį įkūrė caras Vasilij III 1524 metais, džiaugsmingai švėsdamas pergalę kare prieš karaliaus Zigmanto II (Senojo) vedamus lenkus ir lietuvius. Smolensk krito rusams, ir grįžo Lietuvos valstybei tik po šimto metų. Aplankę kažkuo ypatingu nepasizymėjusias vienuolyno bažnyčias, kurių viena, prisiminti Smolensk iš Lietuvos atgavimą, buvo pavadinta Smolensk ikonos vardu, skubame į kapines. Chruščiov (1894—1971) kapas jau perkeltas į kitą vietą ir atrodo išpūdingiau negu tada. Čia pat ilsisi ir jo žmona Nina Kucharčuk (1900—1984). Palaidota ten ir Raisa Maksimovna Gorbaciova (1932—1999), ir dar daug kitų žymių Rusijos poetų, rašytojų, mokslininkų, generolų ir politikų. Skubame namo, nes pradeda lyti kaip reikiant.

Bus daugiau.

Gorbachov žmonos Raisos kapas.

TAS NELEMTAS VIRŠININKAS!

**JONAS KAZIMIERAS
BURDULIS
JUOZAS GREVELDA**

Vilniuje vyksta tarptautinė konferencija „Euras. Šiaurė — Rytai“ kovos su eurų padirbinėjimu klausimais

(ELTA pranešimas)

Sužinojė apie tai, kad New Castle įvykusiame tarptautiniame teisingumo ir vidaus reikalų ministrų pasitarime buvo nuspręsta Vilniuje surengti tarptautinę konferenciją eurų padirbinėjimo išvengimo klausimais, aplankė Lietuvos vidaus ministro padėjėją, kleptologijos mokslų daktarą Topazą Farmūną. Padėjėjas nebuvo labai nudžiugintas žurnalistų dėmesiu (pasiskundė, jog ministras žurnalistų nemėgsta), tačiau sutiko atsakyti į kai kuriuos klausimus.

Pirmiausia mes paklausėme, kodėl konferencijos vieta buvo pasirinktas Vilnius — nejaugi kitur Europoje ši problema ne tokia skaudi?

Ministro padėjėjas atsiduso ir nelinksmiai atsakė:

— Man sunku atsakyti, kodėl. Mes su ministru ilgai svarstėme ir padarėme išvadą, kad toks padidintas dėmesys Vilniui nieko gero nežada. Dabar mes turėsime verstis per galvą ir gaudyti vagis, lyg kitų, svarbesnių darbų neturėtume. Ar galite įsivaizduoti, kaip bus apsunkintas, pavyzdžiui, vidaus reikalų sistemos kontrvalgybos darbas?

Mums toks pokalbio posūkis pasirodė ganėtinai įdomus, ir tuoj pat pasiteiravome, kokie gi tie kiti svarbesni darbai. Pašnekovas, dar labiau nuliūdęs, mums aiškino savo bėdas:

— Man ir anksčiau gyvenimas nebuvo saldus, o dabar nėra nė vienos dienos, kad apsiečiau be tablečių nuo galvos skausmo. Šiaip jau

vagis gaudyti — policijos darbas, o ministerija turi jos darbą tik kontroliuoti. Nebūtų nieko keblaus su tokia misija susidoroti, jeigu kriminalinės policijos komisarą skirtų vidaus reikalų ministras, tačiau dabar jį skiria Respublikos prezidentas. Nei tu jo prispausi, nei tu jo atleisti, nei tu jį pakeisti — kaip jį kontroliuoti, jeigu nesi visagalis?

— O ar būtina būti visagaliu, norint kontroliuoti kriminalinės policijos darbą? — pasiteiravome savo pašnekovo. Mums pasirodė keista, kad aukštam pareigūnui valstybė nėra skyrusi reikiamų įgaliojimų tokiam svarbiame darbe kaip kova su nusikalstamumu ir nusikaltimų prevencija. — Kokie vis dėlto, tie kiti svarbesnieji darbai? — pasiteiravome pono Topazo dar kartą.

— Jūs pataikėte į pačią klausimo esmę, — atsakė ponas Topazas. — Pats svarbiausias darbas, kurį dabar turiu atlikti, yra surinkti kompromituojančią medžiagą prieš vyriausiąją kriminalinės policijos komisarą, kad jį būtų galima atleisti iš darbo. Tokį pavedimą man davė ponas ministras, o šiam — pats premjeras. Tai jis kaltas, kad visa ta tarptautinė kompanija užgriuvo ant mūsų galvų.

— Ką jūs sakote, premjeras kaltas dėl to, kad konferencijos vieta buvo pasirinktas Vilnius? — nustebome mes. — Ar jūs kartais nefantazuojate?

— Ne premjeras, o vyriausias kriminalinės policijos komisaras, — atsakė ministro padėjėjas. — Na ir kam reikėjo taip stengtis ir gaudyti tuos eurų padirbinėtojus, juk už tai Nobelio premijos vis tiek negaus! O čia dar ta nelemta Petriko byla, dėl kurios premjeras jau antrą kartą turėjo šauktis daktarų pagalbos. Kaip man dabar surinkti tą kompromituojančią medžiagą, jeigu Lietuvoje net psichiatriniai ligoniniai netiki,

kad vyriausias komisaras nesusidoroja su savo darbu? Nors, antra vertus, tai ir pats premjeras dėl to kaltas, — kam jam reikėjo leisti tam nelemtam Petrikui pasprukti? Galėjo, kol buvo laikas, cypėn pasodinti ir nuošalioje vienuelėje visus galus suslepti. Todėl ir cypia dabar pats, ir niekaip negali nei Petriko nutildyti, nei komisaro nuramdyti.

Mes niekaip negalėjome suprasti, kurlink suka mūsų pašnekovas. Viskas atrodė, kaip susisukęs gyvačių kamuolys — visi galai piktai šnypščia, visos galvos taikosi kasti.

— Kam gi reikia nutildyti Petriką ir nuramdyti viršininką? — paklausėme susigrauzusį pareigūną.

— Kaip tai kam, juk Petrikas, pargabentas Lietuvon, galėtų papasakoti labai daug negerų dalykų apie anuometinės Lietuvos darbo partijos ir ESBW susivienijimo bendrus reikalus, kurie dabar, žvelgiant iš laiko nuotolio, dažnam Lietuvos rinkėjui galėtų suformuoti nelabai patrauklų premjero ir jo partijos įvaizdį. Ką jūs sau manote, — o jeigu savivaldybių rinkimų išvakarėse rinkėjams susidarys įspūdis, kad šiandien Petriko vaidmenį atlieka Vilniaus meras, kaip tai atsilieps rinkimų rezultatams?

— Nei čia reikia taip sielotis, nei stengtis Petrikui burną užčiaupti, — paguodėme vargšą pareigūną. — Juk jis saugiau sėdi sau Amerikos kalėjime ir nerodo nė mažiausio noro parvažiuoti Lietuvon ir pradėti dailinti interviu į dešinę ir į kairę su savo demaskavimais. Kam dar reikia stengtis užčiaupti burną žmogui, kuris ir taip tyli, lyg vandens burnon prisisėmęs?

— Ak, gerbiamieji, kad visi taip galvotų, tai man galva neskaudėtų! — pradžiugo mūsų pamalonintas pašnekovas. — O iš tikrųjų viskas kur kas sudėtingiau. Dabar, kai ant mūsų galvos užgriuvo ta nelemta kon-

ferencija, kai pats Europolo direktorius Maks Peter Raceli pareiškė, jog Europos, taigi ir Lietuvos, teisėsaugininkams kyla svarbus uždavinys — pranokti klastotojus savo sugebėjimais, pagalvokite — kaip gali ponas ministras pranokti savo sugebėjimais generalinį komisarą? O juk padirbinėtojų kvalifikacija taip pat auga, jų sugebėjimai vietoje nestovi. Mūsų vagims parodytas dėmesys juos pagerbia, taip sakant, europiniu lygiu. O ponas ministras — viso labo teturi tik tiek patyrimo, kiek jo sukaupė kažkuriame Petriko susivienijimo bankelyje.

— O ar nesvarstė ponas ministras su ponu premjeru kito varianto, palikti generalinį komisarą ramybėje, — tegul gauda vagis, padirbinėtojus ir kitus nuskaltėlius sau į sveikatą. Juk tai jo kompetencijos sritis, — pasiteiravome susigrauzusio pareigūno.

— Ką jūs, gerbiamieji, tai jau munduro garbės reikalas išesti viršininką iš darbo, juolab, kad to pats premjeras kartą pareikalavo. Dabar trauktis jau per vėlu.

— O kaip jūs dabar tai padarysite, jeigu komisaras užsirekomendavo kaip gabus ir ryžtingas policininkas ne tik Lietuvoje, bet ir Europoje? — nepraradome vilties surasti teisybę.

— Jeigu nieko geresnio nesugalvosime, atleisime, kaip suteršusį pareigūno garbę, — tvirtai atrėžė ponas Topazas.

— Bet ar pagalvojote, kad pareigūno garbės suteršti neįmanoma, jeigu jis garbingai vykdė savo pareigas?

— Ponui premjerui ir ponui ministrui viskas įmanoma, — užtikrino mus ponas Topazas.

Mums beliko sutikti, jog ponas Topazas mąsto blaiviai ir racionaliai, ypač pagal paskutinę politinę madą tai yra teisinga.

Kada planeta tampa nebe planeta?

Niekaip netyla astronomų ginčai apie planetų apibrėžimą. Kai kurie jų siūlo, kad ši terminą apskritai reikėtų pamiršti ir naudoti labiau specifinius terminus pagal tai, kur yra objektas. Tikimasi, kad formaliai klausimą sprendžiančiai grupei bus pasiūlyti du konkuruojantys variantai, nors astronomai mano, kad ginčas gali tęstis neribotą laiką tarpą.

Tarptautinė astronomų sąjunga (International Astronomical Union; IAU), atsakinga už tokių klausimų sprendimą, prieš maždaug 18 mėnesių, kai buvo aptiktas didžiulis dangaus kūnas, pavadintas Sedna, surinko specialią darbo grupę, kurios tikslas — sukurti naują apibrėžimą.

„Buvo tikimasi, kad sprendimas

bus priimtas prieš kokius nors labai svarbius atradimus. Bet tada buvo atrastas 2003 UB313“, — sakė darbo grupės vadovas, Karalienės Marijos universiteto (D. Britanija) mokslininkas Iwan Williams.

Šis didžiulis objektas buvo aptiktas 2005 metų liepą, uolingų objektų žiede už Neptūno, kurs dar vadinamas Koiperio juosta. Kurį laiką šis objektas atradėjų buvo vadinas „dešimtają planeta“, nes jis yra didesnis už Plutoną. Taigi atradimas atgaivino diskusiją apie tai, kas iš tikrųjų yra planeta.

Tačiau darbo grupė, kurioje yra 19 narių, nesugebėjo nuspręsti vieno balsai. Diskusija „tiesiog sukosi ratu“, sakė vienas iš darbo grupės narių Alan Stern, Pietvakarių tyrimų

instituto (JAV) astronomas.

Vienas pasiūlymas — spręsti vien pagal objekto dydį. Tokiam pasiūlymui pritaria ir A. Stern. Priėmus šį pasiūlymą Saulės sistemoje planetų padaugėtų, nes Plutonas yra tik vienas iš kelių Koiperio juostos objektų, pagal dydį tinkamų vadinti planeta.

Tačiau kiti mokslininkai mano, kad planetų objektų skirstymas į planetas ir ne planetas pagal dydį yra savivaliavimas. „Nėra jokio mokslinio pagrindo laikytis nuomonės, kad yra devynios planetos, įskaitant ir vieną iš daugelio nedidelių dangaus kūnų — Plutoną“, — sakė kitas grupės narys, IAU Mažųjų planetų centro (JAV) vadovas Brian Marsden.

Antrasis pasiūlymas sumažintų Saulės sistemoje esančių planetų kiekį iš planetų sąrašo išbraukdamas Plutoną. Pagal šį pasiūlymą, planeta — tai savo artimiausioje aplinkoje dominuojantis dangaus kūnas. Tokiu būdu atsižvelgiama ir į santykinį objekto dydį lyginant su kaimynais, ir į orbitos dinamiką. Pavyzdžiui, objektai, esantys asteroidų žiede už Marso, nebūtų vadinami planetomis.

Tačiau aptartas ir trečiasis pasiūlymas, kurį priėmus būtų apsieinama be termino „planeta“. Pagal šį pasiūlymą, reikia naudoti būdvardžius, nusakančius planetos poklaidą, rūšį ir kultūrą. Tokiu būdu Žemė taptų „žemiška planeta“, o Plutonas — „istorinė planeta“. (ELTA)

Pagal JAV įstatymus būtina maudyti bent kartą per metus

Pagal JAV pietinės Kentucky valstijos įstatymus, gyventojai privalo maudyti bent kartą per metus. Iš virtuvės pasklidęs verdančių ar raugintų kopūstų kvapas W. Virginia valstijoje gali virėjui kainuoti bylą teisme.

O vakarinė JAV Utah valstija turi įstatymą, kuris numato, kad poroje šokant žmonės turi išlaikyti tam tikrą atstumą — jei tarp dviejų žmonių nepatenka nė spindulėlis

šviesos, jie paprasčiausiai gali būti suimti. Paukščiams šioje valstijoje suteikiama žymiai didesnė veiksmų laisvė — skirtingai nei vairuotojai, važinėjantys Jutos greitkeluose, jie turi „pirmumo teisę“.

Aliaska gi nėra taip draugiškai nusiteikusi gyvūnų atžvilgiu. Pagal Fairbanks miesto įstatymus, briedžiams miesto gatvėse poruotis griežtai draudžiama.

Tai tik keletas iš šimtų ar netgi

tūkstančių keistų įstatymų ar vietinės valdžios įsakymų, ribojančių asmeninę laisvę šioje „laisvoje šalyje“. Dauguma šių neįprastų įstatymų išgalioja prašant vietinei bendruomenei. Be abejo, jie jau pamiršti, ir niekas jų beveik nesilaiko, bet įstatymų knygose jie vis dėlto egzistuoja.

Didžioji dalis šių įstatymų yra susiję su XVII amžiaus puritonų nuostatomis. Pavyzdžiui, Arkansas valstijos Little Rock mieste galioja

įstatymas, draudžiantis flirtuoti gatvėje. Tuo tarpu Arizona Tuscon mieste, pagal įstatymus, tik vyrai gali nešioti kelnės. Tačiau ne viskas taip paprasta, kaip atrodo.

Remiantis 1898 metais patvirtintu įstatymu, 1999 metais Michigan valstijoje buvo nuteistas vyras, kuris iškritęs iš kanojos garsiai... nusikeikė. Jis turėjo sumokėti 75 JAV dolerius ir atidirbti tris dienas viešųjų darbų. (ELTA)

Pasaulio naujienos

(Remiantis AFP, Reuters, AP, Interfax, ITAR-TASS, BNS
žinių agentūrų pranešimais)

Nobelio chemijos premija — prancūzui ir amerikiečiams

Stokholmas, spalio 5 d. (AFP, Reuters/BNS) — 2005-ųjų Nobelio chemijos premija trečiadienį buvo paskirta prancūzui Yves Chauvin ir amerikiečiams Robert H. Grubbs bei Richard R. Schrock už organinės chemijos metatezės metodo išplėtojimą, paskelbė Švedijos karališkoji mokslų akademija.

Už nuopelnus kuriant šį molekulių „ratelio ir apsikeitimo partneriais“ metodą, kuriuo galima sintetinti naujas molekules farmacijai ir aplinkai nekenksmingiems chemikalams bei plastikams gaminti, jiems paskirta 10 mln. Švedijos kronų (3.7 mln. litų).

„Dėl šių metų Nobelio chemijos premijos laureatų tyrimų metatezė dabar yra viena svarbiausių organinės chemijos reakcijų. Buvo atvertos fantastiškos galimybės daugybei naujų molekulių sukurti, pavyzdžiui, farmacijai“, — sakoma premiją paskyrusio komiteto pranešime.

Netrukus molekulių kūrimo galimybes ribos tik vaizduotė, nurodoma pranešime, kuriame metatezė vadinama „pavyzdžiu, parodančiu, kaip svarbus mokslas buvo pritaikytas žmogaus, visuomenės ir aplinkos labui“.

Akademija pažymėjo, kad šių trijų mokslininkų atradimai paklojo pamatus tyrimams, kurių metu gali būti sukurti vaistai nuo tokių ligų kaip Alzheimer liga, Downo sindromas, AIDS, vėžys, migrena ir artritas.

Remiantis šiais tyrimais taip pat buvo sukurti šiuolaikiški herbicidai, polimerų ir degalų priedai.

Metateze, kurios pavadinimas reiškia „susikeitimą vietomis“, vadinamas anglies atomų grupių pervertarkymas organinėse molekulėse.

Organinių junginių pavidalu anglies yra visų gyvųjų organizmų audiniuose.

EUROPA

PARYŽIUS

Europos vadovai ir kandidatė į Europos Sąjungos (ES) nares Turkija istorinį susitarimą pradėti derybas dėl Turkijos prisijungimo vadina tiltu tarp dviejų kultūrų, tačiau jų laukia sunkus uždavinys įtikinti skeptiškai nusiteikusius europiečius. Po šio istorinio susitarimo, pagal kurį Turkija gali tikėtis po dešimtmečio įstoti į ES, politiniai vadovai galvoja apie tai, kokia bus Europos Sąjunga, jei jos teritorija ribosis su Iraku. Susitarimas antradienį prieš aušrą buvo pasiektas Austrijai atsisakius reikalavimo siūlyti musulmoniškai Turkijai ne visateisę narys, o kokią nors alternatyvą.

BRIUSELIS

Nepaisydama Prancūzijos kritikos, Europos Sąjunga (ES) pristatė naujas priemones, kurios turėtų didinti Europos pramonės sektoriaus konkurencingumą. Praėjus vos dienai po Prancūzijos pareiškimo prieš naująją Europos Komisijos (EK) pramonės politiką, ES pramonės komisaras Guenter Verheugen pareiškė, kad Europos pramonė turi žengti į priekį „atsisakiusi protekcionizmo ar rinkos prieglobsčių“ ir „aiškiai atsisakiusi valstybinių intervencinių priemonių“. Prancūzijos prezidentas Jacques Chirac pareiškė nepritariaš, kad Komisija neketina siekti sušvelninti JAV kompiuterių gamintojos „Hewlett-Packard“ planuojamos atleidimų programos poveikį. Ši programa ypač skaudžiai paveiks Prancūziją.

KIJEVAS

Ukrainos prezidentas Viktor Juščenko paskyrė Jurij Melnik dar vienu naujosios vyriausybės vice-premjėru. Nuo 2002 iki 2005 metų J. Melnik ejo šalies agrarinės politikos ministro pavaduotojo pareigas (buvo atsakingas už gyvulininkystę). Tuo tarpu Ihor Lichovoj tapo naujuoju kultūros ir turizmo ministru. Iki šiol Kanev mieste jis dirbo Ševčenkos nacionalinio draustinio direktoriu.

mi. Šiuo metu Jurij Jechanurov vyriausybė jau beveik suformuota: neužimti tik teisingumo ir sveikatos apsaugos ministrų postai.

LONDONAS

Didžioji Britanija ir Rusija po ministro pirmininko Tony Blair ir prezidento Vladimir Putin susitikimo Londone paskelbė bendrą pareiškimą, kuriame žada bendradarbiauti kovodamos su terorizmu. „Abi mūsų šalys tiesiogiai patyrė terorizmo žiaurumą ir nežmoniškumą“, — sakoma trumpame tekste. — Šiandien patvirtiname, jog visiškai smerkiame terorizmą visomis jo formomis, ir patvirtiname savo sprendimą stiprinti bendradarbiavimą kovojant su juo“. Terorizmo klausimas buvo pagrindinė abiejų vadovų, kurie trečiadienį ryte susitiko Downing Street, pokalbių tema. V. Putin taip pat buvo aprodytas kompleksas „Cobra“ — itin slapta britų bazė Londono centre, iš kurios koordinuojami į teroro aktus ir kitas nepaprastąsias padėtis reaguojančių tarnybų veiksmai.

DUBLIN

Užpuolikai antradienį nužudė buvusį Šiaurės Airijos protestantų didžiausios partizanų grupuotės vadovą Jim Gray. J. Gray, kurį buvo bandyta nužudyti dar 2002 metais ir kuris kovo mėnesį buvo pašalintas iš Ulster gynybos asociacijos (UDA), nužudytas prie savo namų Belfast. Policija jokių detalių nepateikia. Tarp provincijos gyventojų daugumą sudarančių protestantų tvyro didelė įtampa, nors praėjusį mėnesį buvo oficialiai paskelbta, kad IRA partizanai, kuriuos remia katalikai ir kurie tris dešimtmečius siekė panaikinti britų valdymą Šiaurės Airijoje, sudėjo ginklus.

JAV

WASHINGTON, DC

JAV federalinio izdo banko vadovo Alan Greenspan įpėdinis vis dar ieškomas, patvirtino JAV prezidentas.

tas George W. Bush ir pabrėžė, kad kandidatas bus visiškai nepriklausomas nuo politikos. „Baltuosiuose rūmuose yra grupė žmonių, kurie pateiks kandidatūras“, — pareiškė prezidentas. „Asmeniškai dar nemačiau jokių vardų“. A. Greenspan, JAV centriniam bankui vadovavęs 18 metų, atsistatydina sausio pabaigoje. Pasak prezidento, kandidatai eiti federalinio izdo banko vadovo pareigas bus „žmonės, kurie gali dirbti šį darbą ir kurie yra nepriklausomi“.

P. AMERIKA

CARACAS

Venesuelos valdžia perkėlė iš JAV į Europos bankus 20 mlrd. iš 30 mlrd. JAV dolerių savo tarptautinių valiutos atsargų, patvirtino Lotynų Amerikos valstybės centrinis bankas. Apie šį sprendimą paskelbė šalies prezidentas Hugo Chavez, paminėjęs JAV „grasinimus“ jo vyriausybei. Įtampa tarp dviejų valstybių tvyro nuo 1999 metų, kai H. Chavez tapo Venesuelos prezidentu ir paskelbė apie „XXI amžiaus krikščionių socializmo“ kūrimą, kartu pradėjęs plėtoti santykius su Kuba. Tuo tarpu centrinio banko atstovai neigia, kad atsargos buvo perkeltos į Europą dėl politinių priežasčių ir susiejo šį žingsnį su JAV dolerio smukimu euro atžvilgiu. Atstovų teigimu, didžioji dalis lėšų perkelta į Šveicarijos bankus.

ARTIMIEJI RYTAI

BAGHDAD

Irako parlamentas pakeitė savo sprendimą dėl būsimo referendumo taisyklių, atšaukdamas pakeitimus, dėl kurių būtų buvę iš esmės neįmanoma atmesti naujosios konstitucijos projektą, pranešė Jungtinės Tautos (JT). Šis žingsnis buvo žengtas spaudžiant JT, praėjus vos trims dienoms po to, kai parlamentariai priėmė referendumo taisyklių pakeitimus, kuriuos taip pat griežtai kritikavo arabų sunitų mažuma. JT atstovas Irake Said Arikat sakė, kad ši pasaulinė organizacija yra patenkinta pakeitimų atšaukimu ir kad tie pakeitimai, kuriuos parlamentas priėmė sekmadienį, buvo neteisingi ir neatitiko tarptautinių standartų.

Brazilijos vyskupas badauja, mėgindamas išgelbėti upę

Brasilia, spalio 4 d. („Reuters“/BNS) — Katalikų vyskupas Luiz Flavio Cappio antrą savaitę badauja reikalaujamas, kad Brazilijos valdžia atsisakytų plano pasukti atgal vienos didžiausių šalies vandens arterijų — San Fransisco upės — vandenį.

Vyskupas pareiškė, kad šis projektas neturi nieko bendra su noru pagelbėti sausrų kamuojamiems šalies šiaurės rytų gyventojams ir bus naudingas tik rangovams.

Dešimtys maldininkų ir protesto šalininkų, tarp jų ir opozicijos politikai, lanko nedidelę baltą bažnytelę, stūkšančią daugiau kaip už 1,000 kilometrų nuo šalies sostinės.

ažnyčioje kasdien mišias laiko silpstantis pagyvenęs vyskupas, pastaruosius 30 metų gynęs upę ir prie jos gyvenančių žmonių teises.

„Prezidentas turi suprasti, kad mes — ne prieš drėkinimą, mes —

prieš šį planą“, — sakė vyskupas žurnalistams televizijos eteryje.

Vyriausybės plano kritikai teigia, kad dideli kanalai pernelyg brangūs ir nebūtinai.

Vyskupas siūlo keletą ne tokio didelio masto projektus, kurie padėtų tausoti ir geriau paskirstyti vandenį neturintiems šiaurės rytų rajonams.

Praėjusį šeštadienį šalies prezidentas Luiz Inacio Lula da Silva nusiuntė savo atstovą pas protestuojantį dvasininką.

Vyskupas ilgą laiką buvo prezidento, kuris į valdžią atėjo kaip labiausiai skurstančių šalies piliečių interesus ginantis kandidatas, šalininkas.

Vyskupas padėjo šalies vadovui už pastangas užmegzti dialogą, tačiau pareiškė, jog badauti liausis tik tuomet, jei vyriausybės projektas bus atmetamas.

ATLANTIC Express Corp.

1-800-775-SEND

www.atlanticexpresscorp.com

Ocean Freight

Krovinių gabenimas laivu į visas pasaulio šalis.

Air Freight

Krovinių gabenimas lėktuvu į visas pasaulio šalis.

Auto Export

Automobilių pirkimas bei siuntimas į visas pasaulio šalis.

Trucking

Krovinių pervežimas visoje Amerikoje.

Small Packages

Smulkių siuntinių siuntimas bei pristatymas į namus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Baltarusijoje bei Ukrainoje.

8801 78th Ave Bridgeview, IL 60455 Tel. 1 708-599-9680

Fax. 1 708-599-9682 Tel. 1 800-775-7363

„Nerimtas“ pasiūlymas supaprastinti lietuvių kalbos rašybą

ALEKSAS VITKUS

Gal pasiūlymas yra per daug drąsus žodis. Iš tikrųjų jį geriau reikėtų pavadinti nerealia svajone, ar tik paprastu padūmėjimu, panašiu į poeto Putino-Mykoliaičio eiles:

„Priimki gi mane, budrus

Rūpintojėli,

Prie lygaus kelio šiaqnakt

padūmoti“

Amerikiečiai šį padūmėjimą turbūt pavadintų „Whistful thinking“, o kaip mes? Kodėl iš viso rašybą keisti? Ne vien žurnalistai, bet ir šiaip spaudos žmonės, „Draugo“ bendradarbiai, taip pat ir dauguma mūsų, kurie naudoja elektroninį paštą ar/ir internetą, ne vieną kartą suklumpa, kai nori dar 1901 m. mūsų didžiojo kalbininko Jablonskio (1860–1930) pasiūlytą lietuvių kalbos raidyną, susidedantį iš 30 rašmenų, priderinti prie kompiuteriniame pasaulyje plačiai priimto angliškojo, kuriame nėra nei nosinių (ą, ę, i, u), nei brūkšnelių (ū), nei „taškuotų“ (ė) balsių, nei paukščiukais pažymėtų (č, š, ž) priebalsių. Angliškas raidynas turi tik 26 raides, įskaitant ir keturias raides (h, q, w, x), kurių Jablonskio raidyne nebuvo.

Kas praėityje turėjome paprastas arba net elektrines spausdinimo mašinėles (kas užmiršo tą žodį — tai yra, jau senokai į istorijos archyvus nugrimzdęs, angliškas „typewriter“), bėdos neturėjome. Bet šiaudien jau kiti laikai. Viskas kompiuterizuota.

Nepritaikius lietuviško raidyno prie kompiuterinio angliško, mes ir toliau vargsime, bandydami išreikšti lietuviškas „ą“, „ū“, „ž“, ir kitas į jas panašias raides kokiais nors kitais, angliškoje kompiuterio klaviatūroje esančiais, ženklais, sakyčiau, skaitmenimis, ar net „ieroglifais“. Kai kurie iš mūsų taip ir darome, ir pvz., lietuvišką žodį „žvaigždė“ kompiuterio klaviatūroje išmušame kaip „%vaig%ds“, ar dar kitaip, pareinant kokią turime sistemą ar naudojam programą. Ar ne baisu? Kiti, ir tokių yra daug, ignoruojame visas dabartinės lietuviškos rašybos taisykles ir rašome „zvaigždė“. Čia bent jau gali atspėti, kas tai per žodis.

Kurie turime išigiję galimybę kompiuterio klaviatūroje išreikšti ir visas „lietuviškas“ raides, mažasias ir didžiasias, vis dėlto galime iš savo kompiuterio pagaliau „išspausti“ ir gerą, taisyklingą lietuvišką tekstą, tuo pačiu paaukojant keliolika klavišų, kuriuos būtume galėję naudoti ir kitaip. Bet tai dar ne viskas. Sakykime, kad tokiu būdu parašėme lietuviškos rašybos atžvilgiu taisyklingą straipsnį, ir jį siunčiame iš Amerikos į Lietuvą, ar kur nors kitur į Europą, ir po kurio laiko iš ten gauname žinią, kad jie, turėdami kitokią sistemą ar programą, to straipsnio, virtusio „ieroglifų“ mišraine, negali perskaityti.

Taigi, yra problema. Ką daryti? Keisti lietuvių kalbos rašybą? Nebūdamas joks kalbininkas, lituanistas, nedrįsau apie kokią reformą nei prasizioti, kol rugėjo 2 d. „Kauno dienos“ laidoje nepamačiau straipsnio apie siūlymus pakeisti lietuvių kalbos skyrybą ir rašybą. Ten rašoma, tarp kitų pakeitimų, ir apie projektą, pagal kurį žodžiai, kaip „ąžuolas“ arba „žąsis“ būtų rašomi be nosinių. Šis projektas yra rengiamas Valskybinės lietuvių kalbos komisijos,

kuriai vadovauja Irena Smetonienė.

Dar drąsiau pasijutau, kai rašau, kad ir dr. Basanavičius (1851–1927) vienoje savo knygelėje (1899) lietuvių paraginą akiai nesėkti kitomis tautomis, ir neimti iš jų lenkiškų „ą“, „ę“, ar čekiškių „č“ ir „š“ rašmenų, bet kaip nors savotiškai prisitaikyti savo kalbai lotyniškąsias raides. Toli man iki Basanavičiaus, bet ir aš siūlau tokias pat lotyniškas (angliškas) raides.

Juk vietoje niekas nestovi. Kinta pasaulis, kintame ir mes. Net ir religiniame gyvenime daug, kas atrodė amžina, pasikeitė. Pradėjome mels-tis lietuviškai, supratę, kad Dievas ne vien tik lenkiškai ar lotyniškai supranta. Prašydavome, kad Dievas mūsų negundytų, o dabar tik nuolankiai sakome „ir neleisk mūsų gundyti“. Net ir patį tikėjimo išpažinimą galime dvejopai išpažinti. Jei tiki į pragarą, skaitai vieną, jei ne — skaitai kitą versiją.

Pokyčiams priešinasi plačiai Lietuvoje tautos moraliniu autoritetu vadinamas rašytojas poetas Justinas Marcinkevičius, gudriai sakydamas, jog „jei galima atsakyti vieno ar kito, tai gal atsakyti ir pačios kalbos?“ Amerikietis perspėdamas irgi gal pasakyti: „Don't throw the baby out with the bath water“ (neišmeskite kūdikio su vandeniu, kuriame jį maudėte).

Nors žymaus rašytojo stipriai pasakyta, bet man tai sukėlė dar radikalesnę mintį. Jei galime atsakyti „ą“ ažuolo vardininko linksnyje, tai kodėl neatsakyti jos ir galininkė, suprantami šį medį į paprastą „ąžuola“? Kai kas pasakytų: „Taip, čia gal nesupratimo dėl nevienareikšmiškumo gal ir nebus, bet kaip bus su moteriškais daiktavardžiais? Kaip, pvz., suprasti žodį 'daina', jei galininko linksnyje jam neprilipdysime nosinės?“

Pagalvojau apie anglų kalbą. Kiek ten dviprasmiškumų! Nors Marcinkevičius ją kaltina „itin modernia rašyba“, bet turiu pripažinti, kad mums, amerikiečiams, tai ypatingų problemų lyg ir nesukelia. Paimkime paprastą anglišką žodį „read“. Ar manote, kad skaitytojas iš prasmės nesupras, kada tas žodis reiškia „skaito, skaitė ar skaityti“? O linksniais amerikietis ar anglas visai nesirūpina, ir žodį „song“ jis tikrai supras, kada tai yra vardininko ir kada galininko linksnis. Norėčiau manyti, kad ir mes, lietuviai, sugebėtume suprasti, kur daina yra pradedama, kur „daina“ dainuojame, ir net kur su „daina“ baigiame.

Taip išaiškinęs lietuviškų nosinių nereikalingumą, prieinu ir prie tų raidžių su paukščiukais. Jei rašytume, kad „cigonas guldė siaudus ant žvyro“, ar nesuprastume, kad tai cigonas dėjo siaudus ant žvyro? Net ir be taškučių galime apsieiti. Ar mūsų nesuprastų, jei rašytume: „Vakare emė snigti“? Prisimenu, kai kažkas paklausė garsaus airio rašytojo George B. Shaw (1856–1950), ar be žodžio „sugar“ anglų kalboje yra koks kitas žodis, kur „s“ raidė ištariama kaip „š“, jis tuojau atsakė: „Sure“. Taigi, ir mes, pamatę žodį „cigonas“, galėtume jį, jei taip norime, perskaityti kaip iki šiol: „čigonas“, nors ir be pridėto paukščiuko. Argi tai sunku?

Štai angliškas žodis „bow“. Amerikietis kartais jį taria vienaip, kartais kitaip, bet, atrodo, kad jis neturi bėdos suprasti, kada tas žodis rei-

kia lanką strėlėms laidyti, ar laivo priekį, ar tik paprastą galvos palenkimą. Bet ir lietuvių nepaimsi. Parašyk jam žodį „Kaunas“, ir jis tikrai supras, kada tai yra tik buvusi Lietuvos laikinoji sostinė, ir kada tai reiškia kokias kautynes (kaunas).

Sutinku su rašytoju Marcinkevičiumi, kad anglų kalbą mums akiai sekti nėra labai patartina, o ypač teisingo ištariimo verpetuose. Tik atsiversk bet kokio anglų kalbos žodyno puslapį, ir pamėgink suprasti, kaip reikia ištarti raidę „a“, kad ir šiuose: fall, father, fat, fate. Kiekviename žodyje „a“ tariam vis kaip. Ir mes lietuviai kartais ištariame nukrypstam. Rašom „vežti“, o tariame „vešti“, rašome „nešdamas“, o tariame „neždamas“. Net ir rusas rašo: „kogo“, o taria „kavo“. Vokiečiui parodyk raidę „v“, ir tuoj išgirsi jo „fau“. Panašiai ir kitose kalbose. Niekas nėra tobula ar nepriekštingai logiška.

Pagaliau anglų ir lietuvių kalbos tokios panašios (juokauju), jos turi tiek bendrų žodžių, daugiausia trumpų, kaip „to, be, jam, gal, per, bet, net, man, lips, mane“ ir t.t., jau nekalbant nei apie ilgesnius, pvz., persecute — persekioti. Pastarasis net ir panašią prasmę turi.

Gal už tai aš labiau linkęs sutikti su Irena Smetonienė, negu su poetu Justinu Marcinkevičium, kuris bet kokiems pokyčiams prieštarauja, aiškindamas, jog kalba turėtų reformuotis pati, o ne verčiama iš viršaus. Nori priešintis rašybos pokyčiams ir nemaža dalis akademinės bendruomenės narių, argumentuodami, kad „jei aš išmokau, tegul mokosi ir jaunoji karta“. Nežinau, kiek gerai mūsų išeivijos jaunoji karta buvo išmokusi visų tų lietuvių kalbos ir rašybos plonybių, bet aš, paprastas žmogelis, ir šiaudien dar turiu pasižiūrėti į žodyną, kada kokia „u“ turi būti rašoma, kaip „ū“ (pvz. „džiūti“). Aš ir dabar nesu tikras, kaip rašoma „džiūvo“ ar „džiūva“. Tai turėtų darbo I. Smetonienė taisyti mano darbus, nors ir ji prisi-pažįsta, kad, pažiūrėjus į valstybinio lietuvių kalbos egzaminu darbus — mato vien klaidas, ir stebisi: „Juk visa tauta negali būti neraštinga“.

Vis dėlto ir Irena Smetonienė toliau pasisako, nesanti visąžinanti: „Mes žinome tik septynis veiksmazodžius, kurių šaknyje rašoma nosinė (šala, bala, ir t.t.), nors iš tiesų jų yra dvidešimt aštuoni, o jų visų reikšmės nežino nei mokytojai, nei aš, — sako pedagogė, ir dar priduria, — daugelio kalbų rašybos nuolat tobulinamos. Prancūzai rengiasi keisti, vokiečiai jau pakeitė“. Aš čia tučtuojau pridėčiau: „Tai dar vienas argumentas supaprastinti lietuvių kalbos rašybą“. Tik man šiek tiek neramu, kai prisimenu, kad ponias Irena pastebėjo, jog „reforma turi būti protinga“. O aš žinau esąs kalbos analfabetas.

J. Marcinkevičius mus perspėja: „Juk nosinės ne šiaip sau pridėtos, tai istoriniai dalykai“, — ir dar prikiša, kad esą mes taip norime tik sau gyvenimą palengvinti. Gal ir taip, bet žmogus pagalvoji, kad jei mūsų vaikams lituanistinėse mokyklose nebūtų tiek kalta apie nosines, gal jie būtų turėję daugiau laiko pašvęsti tikrai lituanistikai. Kas žino?

Poetas Marcinkevičius ragina nieko nekeisti, prisilaikyti istorinės „tiesos“. Ar tikrai? Aš su tuo nelabai noriu sutikti. Vartydamas žymių

lituanistų, kaip profesorių Petro Joniko, Zigmo Zinkevičiaus ir kitų, knygas apie lietuvių kalbos istoriją, jos morfologiją, etimologiją ir ortografiją, noriu su skaitytoju pasidalinti faktais, kad lietuvių kalbos istorija rodo, jog jau nuo pat rašytinės kalbos pradžios, maždaug kai 1547 m. pasirodė pirmas lietuvių kalba rašytas veikalas, Martyno Mažvydo (1523–1563) iš lenkų kalbos verstas katekizmas, lietuvių kalbos ortografija ar rašyba kito, kinta ir dabar, keisis ir ateityje.

Mažvydo protestantiškame katekizme, spausdintame gotiškais raidėmis, neradau jokių raidžių su paukščiukais, nors nosinių jau ir ten pasitaiko. Kadangi knyga buvo išleista Prūsijoje, pastebima vokiška įtaka. Kaip matysime, „sch“ atstoja dabartinę mūsų „š“, o „sz“ — „ž“. Yra ir raidė „w“, kurios dabar jau nebeturim. Nebuvo ten kreipiamas dėmesio į balsių ilgumą ar į dvibalsių garsus. Štai kelios eilutės iš jo katekizmo prakalbos:

„Jei bralei seseris tus

szadzius nepapeiksit

Dewa tewa ir sunu sau milu

padarisit.

Ir paschlawinti pa akimis dewa

busit.

Visosu daiktosu palaimi turesit.

Schitu makslu dewa tikrai

paszysyt

Ir dagaus karalistas prisiarysyty“.

Pirmasis žinomas Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės rašytojas, aukštaitis Mikalojus Daukša (1527–1613), vyskupo Merkelio Giedraičio raginamas, 1595 m. iš lenkų kalbos išvertė pirmą katalikišką katekizmą,

Nukelta į 11 psl.

SKELBIMAI

SIŪLO DARBĄ

Spectrum Transport Of Illinois
is hiring CDL class "A" drivers for local work. Day and night time. The candidate must have a medical card and drug test. Minimum experience is OK.
773-908-8721 (kalbame rusiškai)

NEKILNOJAMASIS TURAS

VIDA M. SAKVICIUS
Real Estate Consultant
Nekilnojamojo turto
pirkimas, pardavimas
708-889-2148

PASLAUGOS

STATE FARM INSURANCE
AUTOMOBILIO,
NAMŲ, SVEIKATOS IR
GYVYBĖS DRAUDIMAS
Agentas Frank Zapolis (versle 49 metai)
Off. Mgr. Aukšė S. Kane,
Vilma Jarulienė,
Virginija Smuikaitienė
kalba lietuviškai.

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th St.,
Evergreen Park, IL 60805
Tel. 708-424-8654/773-581-8654 Biznyje

IŠNUOMOJA

Woodridge išnuomojami
1-2 mieg. naujai suremontuoti butai.
1 mieg. — \$670-\$710;
2 mieg. — \$770-\$810.
1 mėnuo nemokamai.
Tel. 630-910-0644, Jana.

RENGINIŲ KALENDORIUS

2005 METAI

Spalis

Spalio 7 d., penktadienį: Liucijos Kryževičienės tekstilės darbų paroda Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre.

Spalio 9 d., sekmadienį: pabendravimo pietūs PLC didžiojoje salėje. Ruošia Pal. Jurgio Matulaičio misija. Pradžia 12 val.

Spalio 7, 8 ir 9 d. Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos suvažiavimas Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus patalpose.

Spalio 15 d., šeštadienį: Los Angeles, CA, „Retro“ grupės koncertas. Ruošia „Draugas“.

— Tradicinis rudens pokylis ir tautinių šokių grupės „Klumpė“ 25 metų jubiliejaus šventė European Crystal Banquet Center, Arlington Heights, IL. Ruošia Waukegan/Lake County LB apylinkė. Pradžia 7:30 val. vak.

Spalio 16 d., sekmadienį: „Draugo“ metinis pokylis.

— Audriaus V. Plioplio, M.D., paroda ir paskaita „Numizmatika: kapos, grivinos ir t.t.“ Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 1 val. p.p.

Spalio 21–22 d. Amerikos Lietuvių kongresas Čikagoje. Ruošia ALTas.

Spalio 22 d., šeštadienį: Balzeko Lietuvių muziejaus paramai ruošiami priešpiečiai su programa, Lincoln Room–Hilton, Oak Lawn viešbutyje. Ruošia Balzeko muziejaus Moterų gildija. Pradžia 12 val.

— Birutės Marcinkevičiūtės monospektaklis „Poetės“ M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre.

Spalio 23 d., sekmadienį: paskaita „Gimtoji kalba imigracijoje“ Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 1 val. p.p.

— „Atviro žodžio forumas“ Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, savo išpūdziais pasidalins dr. Mindaugas Vygantas, grįžęs iš antrosios labdaringos kelionės į Nigeriją. Pradžia po 11 val. Mišų. Ruošia „Saulutė“.

Spalio 28 d., penktadienį: Loretos Petrakis (JAV) ir Jūratės Weis (Vokietija) tapybos darbų paroda Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre.

— Filmą „Baltijos gintaras“ (anglų kalba) Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 7 val. vak.

Spalio 29 d., šeštadienį: Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Moterų gildijos popietė, atidarant gildijos salę su naujais gintaro, juostų, lėlių rinkiniais. Filmą apie gintarą, vaises.

Spalio 30 d., sekmadienį: Kun. Alfonso Lipniūno 100 metų gimimo ir 60 metų mirties paminėjimas, Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre. Pradžia 3 val. p.p.

— Tradicinis Vėlinių išskilmės Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse prie

Steigėjų paminklo.

Lapkritis

Lapkričio 4 d., penktadienį: poezijos skaitymai Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 7 val. vak.

Lapkričio 5 d., šeštadienį: Lietuvių fondo metinis pokylis Pasaulio lietuvių centre.

— Rudeninis Gen. T. Daukanto jūrų šaulių kaukių balius.

Lapkričio 6 d., sekmadienį: Čikagos Lietuvių moterų klubo priešpiečiai ir programa Garden Chalet restorane. Pelnas skiriamas „Philanthropic Fund“. Pradžia 12:30 v. po pietų.

— Lietuvos Dukterų draugijos ruošiamas vakarienis Jaunimo centre.

— Dail. Rasos Ibianskienės vadovaujamas užsiėmimas „Kalėdinės dovanos ir atvirukai“ Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 1 val. p.p.

Lapkričio 12 d., šeštadienį: Lithuanian Mercy Lift 15 metų sukaktuvinis pokylis Morton Arboretum lankytojų salėje, Lisle, IL.

— Cultural Connections programa „Dressed for the Part“ Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 10:30 val. r.

Lapkričio 13 d., sekmadienį: madų paroda, PLC didžiojoje salėje. Pradžia 12:30 val. p.p.

— Paskaita „Lietuvių literatūra šiandien“ Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 1 val. p.p.

Lapkričio 18 d., penktadienį: Užsiėmimas Čikagos mokyklų mokytojams „Lietuvių papročiai ir tradicijos“ Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 10 val. r.

Lapkričio 19 d., šeštadienį: Lietuvių operos pokylis Jaunimo centro didžiojoje salėje. Pradžia 7:30 val. vak.

— Futbolo klubo „Lituanica“ 55 m. sukakties pokylis Pasaulio lietuvių centre. Pradžia 6:30 val. vak.

Lapkričio 20 d., sekmadienį: „Sodauto“ iš Boston, MA, spektaklis „Pennsylvanijos lietuviai“ Jaunimo centre. Rengia JAV LB Kultūros taryba.

— Lietuvos kariuomenės 87 m. atkūrimo sukakties paminėjimas Šaulių namuose.

Lapkričio 25 d., penktadienį: Jaunųjų dailininkų paroda „Atgimusi Lietuva“ Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre. Rengia JAV LB Kultūros taryba.

— Filmą „Sveikas, Jėzau gimusi“ Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 7 val. vak.

Lapkričio 26 d., šeštadienį: Balio Pakšto 100-ųjų gimimo metinių paminėjimas ir ansamblio „Gabijs“ penkmečio jubiliejaus koncertas Jaunimo centre. Pradžia 7 val. vak.

Lapkričio 27 d., sekmadienį: JAV LB Kultūros tarybos Premijų

Stuburo ir skausmo ligos

JONAS V. PRUNSKIS, MD
TERRI DALLAS PRUNSKIS, MD
MAUNAK V. RANA, MD

Illinois Pain Institute
Nugaros, sprando, galvos, sąnarių, sužeidimų darbotviete bei kitų vietų skausmo diagnozės ir gydymo specialistai.

Elgin: 847-289-8822
McHenry: 815-363-9595
Eg Grove: 847-718-1212
www.illinoispain.com

Vidaus ligos

EDMUNDAS VIZINAS, M.D., S.C.

VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS

Kalbame lietuviškai

6918 W. Archer Ave. Ste. 5 ir 6

Chicago, IL 60638

Tel. 773-229-9965

Valandos pagal susitarimą

Akių ligų specialistai

ARAS ŽLIOBA, M.D.

AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA

219 N. Hammes Avenue

Joliet, IL 60435

Tel. 815-741-3220

SKELBIMŲ SKYRIAUS

TEL 773-585-9500

šventė Jaunimo centre. Atvyksta LR kultūros viceministras Faustas Latėnas, programą atliks solistė Judita Leitaitė. Rengia JAV LB Kultūros taryba.

— Tilžės Akto 87 metų sukakties iškilmingas minėjimas Šaulių salėje. Pradžia 2 val. p.p.

— Sakralinės muzikos koncertas PLC didžiojoje salėje. Pradžia 1:30 val. p.p.

Gruodis

Gruodžio 3–4 d., šeštadienį ir sekmadienį, kalėdinė mugė Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Abi dienas pradžia 9 val. r.

Gruodžio 4 d., sekmadienį: Jaunimo centro tradicinė vakarienis JC didžiojoje salėje.

— Kalėdinių eglutės papuošalų-šiaudinukų pamokos Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia

Širdies ligos

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.

KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS

7722 S. Kedzie Ave.

Chicago, IL 60652

Kab. tel. 773-471-3300

Dantų gydytojai

DR. JOVITA KERELIS

DANTŲ GYDYTOJA

9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL

Tel. (708) 598-8101

Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS

Lietuviams sutvarkys dantis už prienamą kainą.

Sustanmui kalbėti angliškai arba lietuviškai.

4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL

55 E. Washington, Suite 2401,

Chicago, IL

Tel. 708-422-8260.

Chirurgai

Dr. PETRAS V. KISIELIUS

Inkstų, pūslės, prostatos

gydymas bei chirurgija

Center for Health

1200 S. York, Elmhurst, IL 60126

630-941-2609

1 val. p.p.

Gruodžio 9 d., penktadienį: kalėdinė paroda „Mano kolekcija“ M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre.

Gruodžio 10 d., šeštadienį: JAV LB Socialinių reikalų tarybos Labdaros vakaras „Seklyčioje“. Pradžia 6 val. vak.

Gruodžio 11 d., sekmadienį: paskaita Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 1 val. p.p.

Gruodžio 16 d., penktadienį: filmas Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Pradžia 7 val. vak.

Gruodžio 18 d., sekmadienį: kūčios Pasaulio lietuvių centre. Pradžia 12:30 val. p.p.

Gruodžio 31 d., šeštadienį: Naujų metų sutikimas Pasaulio lietuvių centre. Pradžia 8 val. vak.

— Lietuvių operos ruošiamas Naujų metų sutikimas Jaunimo centre. Pradžia 7:30 val. vak.

2006 METAI

Vasaris

Vasario 26 d., sekmadienį: teatro spektaklis „Aitvaras“ iš Toronto. Rengia JAB LB Kultūros taryba.

Kovas

Kovo 19 d., sekmadienį: JAV LB Kultūros tarybos rengiamas es-tradinis koncertas Jaunimo centre.

Kovo 26 d., sekmadienį: Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo seselių rėmėjų metinė šventė.

Balandis

Balandžio 2 d., sekmadienį: „Vilnijos“, liaudiškos muzikos kape-

los koncertas. Rengia JAV LB Kultūros taryba.

Balandžio 30 d., sekmadienį: Lietuvių operos 50 metų jubiliejinis renginys Morton gimnazijos salėje. Pradžia 3 v. p.p.

Liepa

Liepos 1 d., šeštadienis: VIII Lietuvių dainų šventės susipažinimo vakaronė.

Liepos 2 d., sekmadienį: VIII Lietuvių dainų šventė University of Illinois Pavilion salėje.

Liepos 2 d., sekmadienį: VIII Lietuvių dainų šventės pokylis Sheraton Chicago Hotel & Towers patalose.

„Draugas“ kviečia visus savo skaitytojus ir rėmėjus

į kasmetinį „Draugo“ pokylį, kuris įvyks spalio 16 d., 4 v.p.p. „Paradise“ pokylių salėje,

9220 S. Harlem Ave., Bridgeview, IL.

Pokylio meninę programą atliks „Retro“ kolektyvas iš Los Angeles, CA. Bilietus galite įsigyti „Draugo“ administracijoje.

Žinios iš Lietuvių fondo padangės

ARTĖJA LIETUVIŲ FONDO POKYLIS

Rudenį yra gausiau ir Lietuvių fondo renginių. Neseniai ši organizacija buvo suruošusi Golfo dieną, kuri gražiai pasisekė. Jos proga naujoji Tarybos narė Jūratė Budrienė, šio renginio proga, buvo paskyrusi prizą 100 dol. vertės LF narystę. Ji buvo traukiama per Golfo dienos vakarienę ir laiminguoju tapo Vytautas Šimkus.

Dabar LF vadovybė nori populiariainti mintį, jog tokie prizai arba dovanos tinka visiems įvairiomis progomis, pavyzdžiui kūdikiui gimimui, krikštynų, gimtadienių, jubiliejų ir kt.

Vienas iš didžiausių rudens sezono LF įvykių yra metinis pokylis. Jis šiemet įvyks lapkričio 5 d. PLC didžiojoje salėje, Lemont. Jo metu bus įteikta ir LF Dr. A. Razmos

vardo švietimo premija, kuri šiais metais paskirta A.P.P.L.E. organizacijai. Stipendijų čekiai kaip paprastai, bus įteikti ir studentams. Po vakarienės vyks šokiai. Šie pokyliai visada sutraukia daug žmonių. Tad vietas reikia užsisakyti kiek galima greičiau, skambinant į LF raštinę, tel. 630-257-1616.

PADĖKA

LF raštinę, kuri yra įsikūrusi 14911 127th Street, Lemont, PLC rūmuose, pasiekė Šveicarijos LB valdybos raštas, kuriame ji dėkoja LF nariams už finansinę paramą „Alpių lietuviai“ knygos išleidimui. Šioje knygoje sudėta 1999–2005 metų laikotarpio Šveicarijos Lietuvių bendruomenės archyvinė medžiaga, kuri vykusiai perteikta jos skaitytojams.

PARAMA ŽINIASKLAIDAI

Pagaliau jau yra paskirstyta 2005 m. LF parama žiniasklaidai. Kaip jau buvo skelbta šiam reikalui buvo skirta 60,000 dolerių, kurie atiteks konkretiems gavėjams — spaudai, televizijai, radijo programoms.

Čia minimas paskirstymas dar turės būti patvirtintas LF tarybos narių posėdyje, kuris įvyks spalio 25 d., o žiniasklaida apie tai sužinos spalio 26 d. rengiamoje LF spaudos konferencijoje PLC, Lemont.

MOTERYS — NE SILPNOJI LYTIS

Anksčiau būdavo sakoma, kad moterys yra silpnoji lytis, antroje vietoje po vyrų. Tačiau dabar šis posakis jau seniai prarado savo aktualią, nes faktai kalba visai ką kitą.

Ypatingai, kada moteris matome vadovaujančiuose postuose, kur jos užsirekomenduoja geriau nei vyrai.

Ne išimtis yra ir Lietuvių fondo valdybai pradėjusi vadovauti Sigita Balzekienė. Nepaisant savo nemažų išipareigojimų šeimai bei tiesioginiam darbui, daug laiko atiduoda LF reikalams. Visa tai ji daro be atlyginimo kaip ir kiti LF valdybos ir tarybos nariai.

Sigitos vienas iš pagrindinių užsimojimų yra LF įvaizdžio pakėlimas, nes trintis su Lietuvių bendruomenės atstovais Lietuvių fondui gerokai pakenkė. Ji neseniai, dalyvaudama JAV LB tarybos sesijoje Detroit, pabrėžė, kad laikas užkasti kovos kirvukus.

S. Balzekienės atėjimas į LF valdybos pirmininkės postą, mano nuomone, yra vienas geriausių šios organizacijos laimėjimų.

Edvardas Šulaitis

BEVERLY SHORES, IN

LIETUVIŲ KLUBAS ŠVENČIA 50 METŲ SUKAKTĮ

Prieš daug metų lietuviai iš Čikagos ir apylinkių buvo pritraukti į Beverly Shores dėl gamtos grožio ir Michigano ežero pakrančių smiltynų, kurie primena Baltijos kopas. Čia atsikėlę, statėsi namus, kūrė šeimas, augino vaikus, kurių dauguma, pabaigę mokslus, grįžo čia nuolat arba laikinai apsigyventi. Naujakurių tarpe radosi menininkų, architektų, inžinierių, rašytojų, mokytojų, profesorių, gydytojų, dantistų, muzikų, operos solistų ir kitų profesijų žmonių, kurie beveik visi tapo šio klubo nariais.

Kiek turima informacija rodo, Beverly Shores lietuvių klubas įsisteigė 1955 m., perėmęs vairą iš kitu vardu ten veikusio lietuvių klubo, kuris buvo įkurtas 1913 metais, bet palaipsniui apmiręs ir išnykęs.

Klubo pagrindiniai tikslai yra sujungti Beverly Shores ir apylinkės lietuvių kilmės gyventojus, būti lojaliais gyvenamajam kraštui, palaikyti tarpusavyje solidarumą, remti lietuvių tautos kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės išlaikymo, puoselėti lietuvių tautos kultūrą ir jos tradicijas, dalyvauti vietos bendruomenės reikaluose. Klubo nariai užsimoka nario mokestį ir dirba klubo naudai be jokio atlyginimo.

Nekalbant apie gausių pobūvių įvairumą, klubas aktyviai įsijungė į apylinkės visuomeninę veiklą. Vienas pirmųjų pasiekimų buvo architekto E. Masiulio perkonstruotas Beverly Shores Šv. Onos bažnyčios fasadas ir vidus, koki mes ir dabar matome. Čia taip pat prisidėjo skulptorius Jurgis Daugvila savo medžio drožiniais ir menininkas A. Valeška langų vitražais. Daug klubo narių paaukojo dalį savo gintarų, kurie buvo panaudoti išliejant Kryžių, kuris kabo virš priekinio altoriaus ir persišviečia per stiklinę sieną už altoriaus. Kai kurie klubo nariai dalyvavo Beverly Shores miesto tarybos eilėse.

Kiekvienais metais buvo — ir tebėra — ruošiamas Vasario 16 minėjimas. Daug minėjimų buvo daromi didelėje Beverly Shores mokyklos

auditorijoje. 1966 metais minėjimas buvo plačiai skelbtas visai miesto visuomenei ir pagrindinis kalbėtojas buvo JAV Kongreso narys Charles Halleck. Taip pat dalyvavo atstovas Ralph Rivers iš Aliaskos, Porter County pirmininkas R. Daines ir Beverly Shores meras Wheeler. Meninėje programoje dalyvavo sol. Prudencija Bičkienė ir Bruno Šoto vadovaujama tautinių šokių grupė „Ateitis“. Salę pripildė per 300 žmonių. Įvykis buvo gražiai aprašytas vietiniuose laikraščiuose.

Įpusėjus klubo veiklai, buvo rengiami pobūviai, koncertai, tradiciniai „rudens“ pokyliai, Naujų metų sutikimai, Kalėdų eglutės. Jie vykdavo Beverly Shores Leonard's Casino, Coronado Lodge patalpose ir vėliau Vytenio Jonyno moderniškos svetainės šokių salėje. Koncertų programos atlikti buvo kviečiami solistai S. Baras, N. Linkevičiūtė, D. Stankaitytė, Alice Stephens choras, M. Motekaitis ir kiti. Tradicinės kasmetinės gegužinės visuomet buvo labai sėkmingos ir gražiai papildė klubo izdą.

Galbūt svarbiausias minėtinas įvykis buvo Beverly Shores miesto „Lituanica Park“ įkūrimas. 1967 metais lietuvių klubas kreipėsi į Beverly Shores miesto valdybą su pasiūlymu esamą 7 akrų gražios gamtos plotą panaudoti parkui ir pavadinti Lituanica Park vardu. Architektas Erdvilas Masiulis paruošė parko išplanavimą ir projektą pateikė miesto valdybai. Pro išsamių diskusijų valdyba, 1968 metų vasario 14 dieną šį projektą patvirtino. Tų pačių metų vasario 16 dienos programos dalimi buvo ir Lituanica Park krikštynos. Dalyvavo senatorius Birch Bayh, Michigan City ir Beverly Shores miestų burmistrai lydinti klubo valdybos narių ir svečių.

Netrukus buvo sudarytas parko vykdymo komitetas: Erdvilas Masiulis, dr. Kazys Ambrozaitis, Irena Jonynienė, Kristina Austin ir Stasys Rudys. Garbės komitetan buvo paskirti senatorius Birch Bayh, sena-

torius Vance Hartke, atstovas Earl F. Landgrabe, konsulas dr. P. Daužvardis, Beverly Shores prezidentas R. Christopher, Michigan City meras Conrad Kominiarek, dr. K. J. Valiūnas, inž. E. Bartkus ir dr. J. A. Valantiejus.

Visi paruošiamieji darbai ir lėšų telkimas tuoj pat prasidėjo ir parko tvarkymas pateko į legalią fazę. Numatyta samata siekė apie 45,000 dol. Klubas organizavo gegužines, pobūvius, meno parodas, loterijas, madų parodas, įvairius renginius bei mecenatų paiešką. Reikiamos lėšos po didelių pastangų susikaupė. Statybos prasidėjo 1970 metais.

Parko pavadinimas „Lituanica“ vardu buvo parinktas Dariaus ir Girėno transatlantinio skrydžio pažymėjimui. Šios temos vedamas skulptorius Juozas Bakis sukūrė išpuodingą 28 pėdų aukščio metalinį paminklą, kuris vaizduoja grakščiai į erdves besiveržiantį lėktuvą, kurio sparnai palūžo. Paminklas buvo pastatytas parko ežerėlio viduryje.

„Lituanicos“ paminklo dedikacijos iškilmės įvyko 1971 m. liepos 18 dieną. Iškilmėse dalyvavo daug žymių asmenų, įvairių organizacijų atstovų ir apie 300 stebėtojų. Indiana gubernatoriaus atstovas Ray Wagner savo kalboje sveikino klubą su šiuo pasiekimu. Pažymėtina, kad Lituanicos vardu pavadintas parkas yra vienintelis visoje Amerikoje. Būtina paminėti visų klubo narių entuziazmą, stambias aukas ir savanorišką prisidėjimą įvairiais darbais prie parko įsteigimo, nuo pradžios iki galo.

Šiame parke lietuvių klubas kasmet ruošia savo tradicinę gegužinę. Parkas yra miesto gyventojų dažnai naudojamas įvairioms pramogoms, gegužinėms, vaikų žaidynėms, pasivaikščiavimui ir pan.

Nors paskutiniaisiais metais narių skaičius praradęs, juos papildė jaunesnieji ir klubo veikla tęsiasi. Ruošiami Tautos šventės minėjimai, gegužinės, išvykos, meno parodos, literatūros ir poezijos popietės, kultūrinės valandėlės Michigan City

ir Westchester bibliotekose, dalyvavimas Beverly Shores miesto vasaros festivalyje, pasirodymas International Friendship Gardens ir priežiūra ten esančių trijų Lietuvos prezidentų paminklų. Šv. Onos bažnyčios klebono John Barasinski dėka, mums yra leidžiama pasinaudoti bažnyčios patalpomis, ruošiant minėjimus, koncertus ir kitus meninius pasirodymus. 2003 metais šioje bažnyčioje buvo suruoštas Šiaulių universiteto liaudies meno ansamblio „Saulė“ koncertas, kuris praėjo su dideliu pasisekimu plačios miesto visuomenės tarpe ir buvo išsamiai aprašytas miesto spaudoje. Bendraujant su Union Pier, Michigan, lietuvių draugija, klubas yra prisidėjęs prie Tragiškojo birželio įvykių minėjimų. Savo reguliariuose susirinkimuose klubo nariai aptaria veiklą, ateities programą bei pasidalina išpuoliais. Dažnai kviečiami įvairūs asmenys tos dienos kalbėtojais, jų tarpe mūsų žymūs visuomenininkai, svečiai ir įtakingi asmenys iš Lietuvos. Kiekvienų metų pabaigoje šaukiamas metinis susirinkimas ir renkama nauja valdyba, nominacijos ir kontrolės komisijos kitiems metams. Iš esamų izde lėšų šiame susirinkime nutariama skiriamos pašalpos spaudai ir įvairioms organizacijoms, pagal išgales ir reikalingumą.

Galima būtų dar daugiau ir detaliau aprašyti klubo veiklą, bet reikia tik trumpai paminėti, kad klubas yra idėjęs daug pastangų Lietuvos išlaisvinimo puoselėjimui, lietuviško jaunimo reikalams Amerikoje ir Lietuvoje, lietuviškos spaudos palaikymui, nepamirštant dalyvavimo vietos gyventojų tarpe bei sudominant ir pajvairinant pačių klubo narių buitį. Per šiuos 50 gyvavimo metų klubas yra finansškai pagelbėjęs keturiasdešimčiai lietuviškų vienetų, kai kuriems pakartotinai kiekvienais metais.

Ilgiausių metų!

Vytautas Šimkus

MOKYKIMĖS ANGLIŠKAI

Paruošila Aušrelė Sakalaite

Ninetieth lesson. (Naintieth lesson) — Devyniasdešimta pamoka.

Too early for Christmas. (Tū iorli for Kristmas) — Per ankstyvos Kalėdos.

I went to the store to buy a birthday present and it was already decorated for Christmas. (Ai uent tū tha stor tū bai e biordei prezent end it uoz olredi dekoreited for Kristmas) — Aš nuėjau į parduotuvę nupirkti gimtadieniui dovaną ir viskas buvo išpuošta Kalėdoms.

I know, it's hard to imagine Santa in a sleigh, when it's ninety degrees outside. (Ai nou, its hard tū imėdžin Senta in e slei uen its naiti degrys autsaid) — Aš žinau, sunku įsivaizduoti Senį rogutėse, kai lauke devyniasdešimt laipsnių.

It used to be that the stores wouldn't put up Christmas decorations until after Thanksgiving. (It jūzd tū by tēt tha stors uodnt put ap Krismas dekoreišens antil efer Thanksgiving) — Būdavę, kad parduotuvės nepuošdavo Kalėdoms iki po Padėkos dienos.

I enjoy Christmas, but I don't like to celebrate it for three months. (Ai endžioi Kristmas, bat ai dont laik tū selebreit it for thry manths) — Man patinka Kalėdos, bet nepatinka jas švęsti tris mėnesius.

Right now, I am more interested in pumpkins and costume parties. (Rait nau ai em mor intšrested in pamkins end kastjum partys) — Šiuo metu man įdomiau moliūgai ir kaukių baliiai.

The school that my children attend has a costume party every year. (Tha skūl tēt mai čildren atend hez a kastjum parti evri jyr) Mokykla, kurią lanko mano vaikai, kasmet ruošia kaukių balių.

The kids have a lot of fun, its their party with treats, parents can come too. (Tha kids hev a lat af fan, its their parti uit tšryts, perents ken kam tū) — Vaikams yra labai smagu, tai jų pobūvis su vaišėmis, tėvai taip pat gali dalyvauti. That's so much better than letting the kids go door to door, asking for candy. (Thēts sou mač beter then leting tha kids gou dor tū dor, ešking for kendi) — Tas žymiai geriau, negu leisti vaikams vaikščioti nuo durų prie durų, prašant saldainių.

I feel that it's so much safer for the kids to attend a party when they know everyone. (Ai fyl it sou mač seifer for tha kids tū atend e parti uer thei nou evriuon) — Aš jaučiu, kad vaikams daug saugiau dalyvauti pobūvyje, kur jie visus pažįsta.

Atkelta iš 8 psl. o 1599 m. išvertė ir garsiąją lenko J. Wujek postilę (pamokslų knygą). Štai jos ištrauka:

„Anuo metu buo swodba Kanoia Galileos, ir bu ten motina Iesaus.

Kwiestas wel bu lesus ir mokiti-ney jo swodbon. Ir kad ne teko wino, tarė motina Iesaus iop: Wino ne tur”.

Velesniame Konstantino Širvydo (1579–1631) leidime tos pačios eilutės skamba šiek tiek kitaip. Kalba ir rašyba kinta:

„Anuo metu Swodba buwo Kanay Galileos, ir buvo motina Jezaus tinay, Pakwiesas taipag buwo ir Jezus ir mokiti-ney io vnt swodbos. A kad ne teko wino, taria motina Jezaus iop: Wino ne turi”.

Širvydas parašė ir pirmą lietuvių kalbos gramatiką bei žodyną. Tačiau Lietuvai nelaimingi XVII ir XVIII a. karai, maras, dažni badmečiai ir pastoviai vykstantis lenkėjimas beveik visiškai sustabdė bet kokią lietuvių kalbos vystymąsi. O lietuviams patekus į rusų valdžią, kalbą slopino ne tik rusų valdžia, bet ir tolimesnė didžiulė lenkų kunigų įtaka. Rusų valdžiai uždraudus lotyniškąs raides, lietuviški raštai buvo spausdinami rusiškais (kirilica) raidėmis, lietuvių ignoruojama „graždanka”.

XIX a. vyksta įvairūs bandymai sudaryti lietuvišką žodyną. Ilgajai „u” naudojama „uu”, apleidžiamas „w”, ir užuot jo naudojama „v”. Vokiečių kalbininkas August Schleichner (1821–1868), pagal čekų rašybos pavyzdį, lietuviams patarė, užuot dvigubinių lenkiškų „sz” ir „cz”, rašyti „š” ir „č”. Jį pasekė ir vysk. Antanas Baranauskas (1835–1902), kuris pasilaikė senąjį „w” ir lenkišką „i” su skersiniu brūkšneliu. Štai kelios eilutės iš 1882 m. išleisto „Anykščių šilelio”:

„Kolnai kalmuoti, pakolnaes nupliky!

Kas jusų grožei šanobinei tiki? Kur toj puikybe jusų pasidėjo?”

Tas kai kurias naujenybes pamazu įsivedė ir trumpai, bet veiksmingai, ėjusi „Aušra”, o kiek vėliau taip pat ir „Varpas”. Štai pirmas sakinyš iš 1883 m. „Aušros” Nr. 1 prakalbos:

„Jau trisdeszimt ir penki metai praejo nuog to laiko, kada atsirado pirmas lietuviszkas laikrasztis”.

Gal būtų ypač mums, Amerikoje gyvenantiems, įdomu pasiskaityti ir iš 1894 m. „Varpo” Nr. 3. Štai viena mintis:

„Svetimuose kraštuose, kaip antai Amerikoje, netikė raštai tai yra tikras ginklas prieš lietuvišką kalbą, nėra čion žmonės apsiausti iš visų pusių svetimais gaivalais, neįstengia apgalėti graužiančios prastų raštų veikties”.

Matyti, kaip palyginant greitai „Varpo” rašyba priartėjo prie dabartinės rašybos. Prie dabartinio lietuvių kalbos raidyno prieita mūsų turbūt žymiausio kalbininko Jono Jablonskio dėka. Jis sutiko su dvibalsių (ie, uo, ir t.t.) naudojimu, pasiliko ir ilgieji „y” bei „ū” Nelabai norėta priimti, svetimais laikomus, „f” ir „h”, juos bandant pakeisti į „p” ir „g” (pvz., „gimnas”). Po spaudos atgavimo 1904 m. nesimatyti jokių žymių rašybos pokyčių. Jablonskis buvo kalbininkas praktikas, ne teoretikas, tuo tarpu kai jį sekęs Kazimieras Būga (1879–1924) buvo ne tik kalbininkas teoretikas, pasižymėjęs ne tik rašyboje, bet ir bendram lietuvių kalbos mokslui bei pasaulinio masto kalbotyroje.

Pagaliau 1918 m., pirmą kartą jos istorijoje, lietuvių kalba Lietuvoje buvo paskelbta valstybine kalba. Per dvidešimt nepriklausomybės metų Jablonskio įvesta rašyba labai nedaug tepasikeitė. Jablonskis 1922 m. parašė lietuvių kalbos gramatiką, kurios laikėsi ir vėlesnieji kalbi-

A † A BRONĖ ANINKEVIČIENĖ PATUMSYTĖ

Mirė 2005 m. spalio 1 d., sulaukusi 92 metų amžiaus.

Gimė Lietuvoje, Utenos rajone, Antakalnių kaime. Gyveno Walnut Creek, CA, anksčiau Čikagoje, Marquette Park apylinkėje.

Nuliūdę liko: sūnus Romas Ankaitis su žmona Danute; anūkai Kristina Ankaitytė, Vytas Ankaitis, Allen Price ir Sherri Landeck su šeimomis bei kiti giminės ir artimieji Lietuvoje.

A.a. Bronė buvo žmona a.a. Jono ir motina a.a. Irenos Kocowski.

Velionė pašarvota ketvirtadienį, spalio 6 d. nuo 8 v.r. iki 9:30 val. r. Petkus Lemont laidojimo namuose, 12401 S. Archer Ave. (ant kampo Derby Rd.), Lemont, IL.

Laidotuvės ketvirtadienį, spalio 6 d. 9:30 val. r. Petkus Lemont laidojimo namuose, iš kur a.a. Bronė bus palydėta į Pal. Jurgio Matulaičio misijos bažnyčią, kur 10 val. r. bus aukojamos šv. Mišios. Po šv. Mišių velionė bus palaidota šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus, tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.com

Mirus vienam mūsų iškiliausių kompozitorių, dirigentų ir muzikos profesorių, Šiaurės Amerikos lietuvių Muzikos sąjungos Garbės nariui

A † A JERONIMUI KAČINSKUI,

jo žmonai ELENAI ir artimiesiems, reiškiame gilią užuojautą.

Sąjungos vardu — Faustas Strolia

Brangiam tėveliui

A † A ANTANUI VALAIČIUI

mirus, mūsų maldos ir nuoširdžiausia užuojauta dukrai ALDONAI KAMANTIENEI, jos šeimai ir artimiesiems.

Stasys ir Milda Tamulioniai

ninkai, kaip Juozas Balčikonis, Pranas Skardžius, Antanas Salys, Petras Jonikas ir kiti. Daugiausia dėmesio buvo kreipiamą į bendrinės kalbos gryninimą, teisingą tarimą, skolinius ir į išnaikinimą archaizmų bei barbarizmų.

Okupuotoje Lietuvoje vyko lietuvių kalbos paradoksas. Per ilgus okupacijos metus šnekamoji lietuvių kalba vis pildėsi rusicizmais, grynais rusų kalbos intarpais, ir net nejučiomis dažnai pasisavinamu rusišku akcentu. Tuo tarpu rašytinė kalba buvo stropiai ir įmantriai saugojama nuo rusiškos įtakos nemažo būrio kalbininkų, stilistų ir redaktorių, mokačių nuo Maskvos „pasislėpti” po kartais tariamą kalbų mokslo priedangą. Taip tiems liuanistams pavyko įvesti ir raidę „j” po priebalsių „b” ir „p”. Dabar jau rašoma: pjauna, bjaurus, rugpjūtis ir t.t. Taip, kaip ir tariama.

Skaitytojas, jei turėjo kantrybės šį ilgą ir išvedžiojamą perskaityti,

greičiausiai paklaus: tai ko tas autorius nori? Ar tikrai lietuvių kalbą pakeisti? Ne, tikrai ne. Tik rašyba, nors jokių vilčių neturiu, kad mano pasiūlymas būtų greitai priimtas. Gal todėl jį ir pavadinau „nerimtu”.

Norėčiau čia skaitytojui pateikti bent pirmą skirsnėlį iš dr. Vinco Kudirkos eilėrašcio „Labora”, rašyto pagal mano pasiūlymą atsisakant visų paukščių, taškiukų, ir t.t.

„Kol jaunas, o broli, sek paselio grudus

ir dirvos neapleiski Tuomet,

kada jausi,

Kap kuns ims stingti, dvasia jau susnudus.

Velu juk prie darbo: ne sesi, ne pjausi”.

Nesunku buvo viską suprasti, ar ne? Šie Kudirkos žodžiai ir pro kompiuterio klaviatūrą lengvai, neiškraipyti praeitų. Norėčiau tikėti, kad šis pasiūlymas sukels bent diskusijų. Be to, ir pasvajoti buvo įdomu.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

♦ **Aukos BALFo vajui bus renkamos** Lemonte, Pal. Jurgio Matulaičio misijos prieangyje, spalio sekmadieniais po 9 ir 11 v.r. šv. Mišių.

♦ **Lietuvių opera kviečia į pokylį**, kuris įvyks šeštadienį, lapkričio 19 d., Jaunimo centre, Čikagoje. Kreiptis į renginio vadovą Jurgį Vidžiūną, tel. 773-767-5609.

♦ **Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre** (5620 S. Claremont Ave., Chicago IL) dailininkė Liucija Kryževičienė pristatys instaliacijas, tekstilės darbus ir monotipijas. Parodos „Sugrįžimai“ atidarymas spalio 7 d., 7:30 v.v. Atidaryme dalyvaus ir autorė. Maloniai visus kviečiame dalyvauti.

♦ **Spalio 9 d., 12:30 v.p.p. Pasaulio lietuvių centro** didžiojoje salėje, Lemont vyks „Pabendravimo pietūs“. Vietas prašome iš anksto užsisakyti pas V. Gvildienę, tel: 630-271-9136.

♦ **Spalio 8 d. tėvų jėzuitų koplyčioje** (Della Strada) ir Jaunimo centre apsilankys Čikagos vyskupas Gustavo Garcia-Siller. 12 v.p.p. vyks šv. Mišios, kuriose dalyvaus Čikagos lituanistinės mokyklos mokytojai ir mokiniai; 1 v.p.p. vyks Jaunimo centre įsikūrusių organizacijų veiklos pristatymas, kuriame dalyvaus Jaunimo centro, šeštadieninės lituanistinės mokyklos, Lituanistikos tyrimo ir studijų centro, Pedagoginio lituanistikos instituto, Moterų klubo, Čiurlionio galerijos ir kt. organizacijų vadovai.

♦ **Spalio 8 d., 6 v.v. laikraštis „Dirva“** švenčia 90-ies metų jubiliejų. Ta proga ruošiama iškilminga vakarienė. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas vyks spalio 7, 8, 9 dienomis Balzeko lietuvių kultūros muziejaus patalpose Čikagoje. Tautinės Sąjungos nariai ir svečiai kviečiami Seime ir iškilmingoje vakarienoje gausiai dalyvauti. Dėl informacijos skambinti tel. 708-499-2172.

♦ **Norintiems pasiskiepyti nuo gripo!** Vyresnio amžiaus žmonės (per 60 metų amžiaus), norintys pasiskiepyti nuo gripo gali kreiptis į šią medicininę įstaigą: spalio 21 d. ir lapkričio 15 d. Southwest Se-

nior Center, 6117 S. Kedzie. Darbo laikas nuo 9 val. ryto iki 3 val. po pietų.

♦ **Sekmadienį, spalio 16 d. 12:30 val. p. p. PLC** (14911 127th Street, Lemont, IL 60439) didžiojoje salėje įvyks susitikimas su LR Užsienio reikalų ministerijos Amerikos, Afrikos, Azijos ir Okeanijos departamento direktoriumi ambasadoriumi Jonu Paslausku. Svečias pasidalins mintimis apie Lietuvos ir JAV santykius. J. Paslauskas yra dirbęs LR ambasadoje JAV ir Kanadoje, o pastaruosius 6 metus buvo LR ambasadoriumi Baltarusijoje. Visus maloniai kviečiame į susitikimą.

♦ **Lietuvių fondo pokylis ir Švėtimo premijos įteikimas** įvyks šeštadienį, lapkričio 5 d. Maloniai kviečiame LF narius, rėmėjus, globėjus, draugus ir svečius susiburti PLC salėje, pasisvečiuoti, pasivaikinti ir paremti Lietuvių fondą. Platesnę informaciją galite gauti LF raštinėje: 14911 127th Street, Lemont, IL 60439. Tel. pasiteiravimui: 630-257-1616.

♦ **Nuo spalio 15 d. Palaimintojo J. Matulaičio misijoje** vaikai ir suaugę bus ruošiami Sutvirtinimo sakramentui. Visus norinčius, skelbtą dieną prašome rinktis bažnyčios vestibulyje 5 val. p.p.

♦ **Spalio 22 d., šeštadienį, 3 val. p.p. ALRK Moterų sąjungos** 3 kuopa šaukia narių susirinkimą šv. M. Marijos Gimimo parapijos salėje. Bus kavutė.

♦ **Arteja Halloween, mėgstama amerikiečių šventė.** Ta proga „Kaukių kaimelyje“, kuris įsikurs Pumpkin (Daley) Plaza spalio 14-31 dienomis vyks daug renginių. Renginių atidarymas prasidės spalio 14 d. 5 val. v. cirko pasirodymu. Kaimelyje bus galima apsilankyti pirmadieniais-trečiadieniais nuo 11 val. r. iki 3 val. p.p., ketvirtadieniais - sekmadieniais nuo 11 val. r. iki 8 val. v. Spalio 22 d., šeštadienį, State gatvė žygiuos Halloween Happening paradas. Eisena prasidės vidurdienį (12 val.) State ir Randolph gatvių sankryžoje. Tel. pasiteiravimui: 312-744-3315. Tinklapis www.cityof-chicago.org/specialevents.

Čiurlionio galerijoje vyko grafikės Nelės Zirnės darbų paroda. Po parodos grafikė padovanavo galerijai savo darbą „Žiedai“. Nuotraukoje N. Zirnė prie savo darbų. Dešinėje Čiurlionio galerijai padovanotas paveikslas.

L. Apanavičienės nuotr.

AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

įvyks šių metų spalio 21-23 dienomis

pagrindiniuose seserų vienuolyno namuose
(Mother House, Sisters of Saint Casimir).

Kongrese bus aptariami išeivijos ateities veiklos planai ir paminėta ALTo 90 metų sukaktis. Šiuo metu ALTas apjungia 17 centrinių JAV organizacijų.

Kongreso metu numatoma programa: penktadienį, spalio 21 d. - atvykimas, susipažinimo ir pabendravimo vakaras. Šeštadienį, spalio 22 d. - Kongreso atidarymas, JAV lietuvių veiklos pranešimai, simpoziumas, diskusijos dėl ateities planų ir iškilminga vakarienė. Sekmadienį, spalio 23 d. - 10 val. r. šv. Mišios, 11 val. r. Iškilminga akademija, Kongreso uždarymas.

Organizacijos, telkinius ir pavienius asmenis kviečiame remti Kongresą ir įsijungti į jo ruošą. Norinčius dalyvauti maloniai prašome iš anksto registruotis ALTo raštinėje: Lithuanian American Council, 6500 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629. Tel. 773-735-6677; fax 773-735-3946. El. paštas: AltCenter@aol.com

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SAJUNGOS SEIMAS

Jau 18-ąją kartą senos ir garbinamos organizacijos — Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos delegatai ir nariai rinksis į savo seimą Čikagoje. Kartu su svečiais, šios organizacijos palaikytojais, draugais bus stengiamasi pasidaryti ir sąjungos dabartį ir nubrėžti planus ateitčiai.

Gaila, kad ir ši Sąjunga kaip ir daugumas kitų Amerikos lietuvių veiklos junginių, metams bėgant praranda savo didžiulius veikėjus, kuriuos yra labai sunku pakeisti. 1997.11.25 ALT sąjunga neteko atsidavusio darbuotojo dr. Leono Kriaučeliūno (nuo 1984 m. Centro valdybos pirmininko poste jis išbuvo net 5 kadencijas), kuris vežė ne tik Sąjungos veiklos vėžimą, bet aktyviai rūpinosi ir jos leidžiamos spaudos („Dirvos“, „Naujosios vilties“) reikalais.

Šeštadienį, spalio 8 d., 10 val. r., Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus patalpose įvyks ALT Sąjungos seimas. Susirinkusiuosius pasveikins rengimo komiteto pirm. M. Marcinkienė ir Sąjungos pirm. P. Buchas. Iškilmingo posėdžio metu paskaitą skaitys Lietuvių Tautininkų sąjungos pirm. G. Songaila, kurį pristatys ilgametis ALT sąjungos narys — E. Bartkus. Po svečio paskaitos vyks diskusijos, kuriomis bus baigtas iškilmingas posėdis.

Nuo 12 val. iki 1:30 val. — pietūs. Po pietų prasidės darbo posėdis. Sudarius darbo prezidiumą, vyks pranešimų sesija: kalbės pirm. Petras Buchas, išdininkas Oskaras Kremeris, Garbės teismo atstovas Antanas Mažeika ir kt. Po to pranešimus padarys Sąjungos skyrių pirmininkai, vyks diskusijos dėl pranešimų.

Vakarienė „Dirvos“ sukakčiai paminėti

Šeštadienio vakare planuojama paminėti „Dirvos“ savaitraščio 90-mečio sukaktį. Vakarienos pradžia 6 val. v. Čia bus sveikinimų, o meninę programą atliks solistė Nida Gri-

galavičiūtė, akompanuojant muz. Ričardui Sokui. Renginio pradžioje bus kokteiliai. Pabaigai numatomi šokiai, grojant Ričardui Sokui. Programą praves Dalia Sokienė.

Sekmadienio programa

Seimo dalyviai sekmadienį, 10:30 val. r., kviečiami pamaldoms į Marquette Park lietuvių parapijos bažnyčią. Po šv. Mišių vyks Seimo darbo posėdžio tąsa Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus patalpose.

Nuo 11:45 val. bus Sąjungos pirmininko, valdybos narių, Garbės teismo, Kontrolės komisijos rinkimai. Pranešimą padarys Nutarimų komisija. Vyks klausimų ir sumanymų sesija bei seimo uždarymas.

Po pietų pertraukos dar vyks ALT sąjungai artimų vienetų — Tautinio Kultūros fondo ir „Vilties“ draugijos suvažiavimai. Kaip žinome, „Vilties“ draugija yra Lietuvių tautinės minties laikraščio „Dirva“ oficialus leidejas.

ALT sąjungos seimo delegatams, šios organizacijos nariams bei svečiams norisi palinkėti geros kloties. Nežiūrint, kad ši Sąjunga, nesulaukdamą jaunų narių, dabar yra gerokai susilpnėjusi, tačiau smagu, kad toliau tęsia savo veiklą ir gražiai rūpinasi ateitimi.

Rengėjai kviečia lietuvių visuomenę dalyvauti šiame seime ir susipažinti su ALT sąjungos veikla, darbais.

Ed. Šulaitis

Skelbimas

Namams pirkti paskolas duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuosimėčiais. Kreipkitės į **Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road. Tel. (773) 847-7747.**

Dr. Viktoras Stankus, Euclid, OH, atvykęs į Čikagą ir apsilankęs „Draugo“ redakcijoje, kaip tik tuo svarbiuoju mūsų dienraščio metu, kai buvo ruošiama šeštadieninė laida, „įvilktą į naują rūbą“ — mažesnio, parankesnio formato. Pakeitimais svečias labai džiaugėsi ir linkėjo „Draugui“ sėkmės. Dr. Stankus administracijoje grąžino laimėjimų biuletenį šakneles ir paliko 100 dol. auką. Jis taip pat dalyvavo „Draugo“ rudens šventėje sekmadienį, spalio 2 d. Dėkojame už apsilankymą ir auką. Visuomet malonu sutikti savo skaitytojus, o ypač iš tolimesnių vietovių.